

“Life was very good on an Amish farm and
there was never any want”

En diskursanalys av bilden av amishfolket i boken *The Witch Tree Symbol*

Jenna Hellström, 34751

Avhandling pro gradu i religionsvetenskap

Handledare: Sofia Sjö

Opponent: Josefin Sandell

Fakulteten för humaniora, psykologi och teologi

Åbo Akademi

Våren 2015

ÅBO AKADEMI – FAKULTETEN FÖR HUMANIORA, PSYKOLOGI OCH
TEOLOGI

Abstrakt för avhandling pro gradu

Ämne: Religionsvetenskap	
Författare: Jenna Hellström	
Arbetets titel: "Life was very good on an Amish farm and there was never any want": En diskursanalys av bilden av amishfolket i boken <i>The Witch Tree Symbol</i>	
Handledare: Sofia Sjö	
<p>Abstrakt:</p> <p>Sedan 1950-talet har det amerikanska samhället ändrat inställning till amishfolket, en religiös grupp som immigrerade till USA på 1700- och 1800-talen. Den ändrade inställningen har inneburit en ökad synlighet för amishfolket i media och i populärkultur, till exempel i filmer, böcker och dokumentärer. Det existerar en hel del forskning om amishfolket i media och populärkultur och den här avhandlingen utökar forskningen genom att fokusera på en flickbok där amishfolket innehar en viktig biroll. Boken heter <i>The Witch Tree Symbol</i> och är utgiven år 1955. Den är skriven av pseudonymen Carolyn Keene och huvudkaraktären heter Kitty Drew.</p> <p>I avhandlingen undersöker jag <i>The Witch Tree Symbol</i> genom att göra en diskursanalys. För att kunna göra det krävs det en introduktion till området där den här avhandlingen pro gradu hör hemma, liksom en presentation av amishfolket och av bokens större litterära kontext. Den här avhandlingen pro gradu placeras i området religion, media och populärkultur och inom delområdet religion och populärlitteratur. Bokens större litterära kontext består av de två genrer den anses tillhöra, flickboks- och kriminalgenren, och av bakgrunden till hur Kitty-serien skapades.</p> <p>Genom en diskursanalys analyserar jag vilka diskurser om amishfolket som finns i boken. Dessutom kopplar jag samman de diskurser jag identifierat om amishfolket i boken med dåtidens samhälle och vilken inställning och vilka diskurser som fanns om amishfolket då. Analysen knyts samman med en diskussion om hur Keene använt sig av amishfolket för att skapa en spännande intrig.</p> <p>Det visar sig att det finns en diskurs om amishfolket i <i>The Witch Tree Symbol</i> som dominerar i boken. Den dominerande diskursen förmedlar att amishfolket är främmande, exotiskt, annorlunda och fascinerande, men samtidigt finns det också ofördelaktiga företeelser i amishsamhället. Diskursen är således uppbyggd av både positiva och negativa delar, men den positiva delen framträder starkast. I boken finns en klar återspeglning av det dåtida samhällets inställning till amishfolket. Det finns också i boken en reflektion av det amerikanska samhället då det gäller religion, nämligen grupperingen i liberala och konservativa.</p>	
Nyckelord: Religion, media, populärkultur, populärlitteratur, amishfolket, diskursanalys, flickbok	
Datum: 6.4.2015	Sidoantal: 88
Abstraktet godkänt som mognadsprov:	

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	4
1.1 Syfte.....	5
1.2 Material.....	5
1.3 Litteratur och tidigare forskning.....	6
1.3.1 Religion, media och populärkultur	8
1.3.2 Religion och populärlitteratur.....	14
2 Metod.....	17
2.1 Begreppet diskurs	18
2.2 Diskursanalys som metod.....	19
3 Amishrörelsen	24
3.1 Historia	24
3.2 Religion	26
3.3 Samhälle	29
3.4 Media och amishfolket	33
4 Kitty Drew i den litterära kontexten.....	39
4.1 Kriminallitteratur	39
4.2 Flickböcker och ungdomsdeckare	41
4.3 Kitty och hennes skapare.....	43
4.4 Sammanfattning av <i>The Witch Tree Symbol</i>	47
5 Analys.....	50
5.1 Den dominerande diskursen	50
5.1.1 Språk.....	51
5.1.2 Framtidsutsikter.....	52
5.1.3 Klädkoden.....	55
5.1.4 Maten	57
5.1.5 Amishsamhällets särdrag.....	58
5.1.6 Ett idylliskt och skyddat samhälle.....	60
5.1.7 Vidskepelse.....	63
5.1.8 Sammanfattning av den dominerande diskursen	67
5.2 Diskursen om de två olika amishgrupperna	67
5.3 Diskurserna i den historiska och kulturella kontexten.....	70

5.4 Amishfolket enligt Carolyn Keene	73
6 Avslutning	77
Litteraturförteckning	83

1 Inledning

Från och med 1970-talet har det inom religionsvetenskapen utvecklats ett intresse för studier av religion och media och intresset fortsätter att växa. Det finns många olika infallsvinklar på ämnet. Film och religion var tidigt och är fortfarande ett av de områden det forskas mest om. Mindre synlighet inom studiet av religion och media har området populärlitteratur fått och vilken roll religion kan spela inom populärlitteraturen.

I USA återfinns amishfolket, en religiös grupp. De härstammar ursprungligen från Europa, men emigrerade till USA på 1700- och 1800-talen på grund av förföljelser. Amishfolket betonar i sina läror distansering från den övriga världen och dess traditioner samt att småskalighet är viktigt. Under en lång tid skilde sig inte amishfolket från resten av samhället, utan alla brukade jorden och använde samma tekniker. Under 1800-talets slut inleddes industrialiseringen och därefter har samhällen utvecklats till att bli allt mera privatiserade och teknologiserade, en utveckling som fortsätter än i dag. På grund av att amishfolket betonar distansering från den resterande världen har de medvetet valt att inte ta i bruk alla nya innovationer som finns, till exempel nyttjar de inte elektricitet från allmänna linjer och det är förbjudet att äga en bil. I och med de här valen har amishfolket efter 1800-talet allt tydligare börjat urskiljas från resten av samhället och således fått en större synlighet i samhället. Hur resten av samhället har förhållit sig till amishfolket har varierat under århundradena. I dag är amishfolket välkänt i USA och det finns ett intresse för dem. Intresset yttrar sig både som en växande turism till amishbosättningar och genom att amishfolket ofta förekommer i populärkultur. Till exempel finns det musikalerna och filmer där amishfolket står i centrum så som musikalen *Plain and Fancy*, filmen *Witness* och dokumentärer om dem exempelvis *Devil's Playground*. I många skönlitterära verk återfinns också amishfolket. I dessa verk står de ibland i fokus och fungerar andra gånger som bakgrund.

Det finns en hel del forskning om media och amishfolket, men precis som när det gäller religion och media mera allmänt har vissa områden fått mera uppmärksamhet än andra. Även här har filmer och dokumentärer om amishfolket fått forskarnas uppmärksamhet, medan populärlitteratur om amishfolket är betydligt mera utforskat. Jag har valt att i den här avhandlingen utöka forskningen om religion och populärlitteratur. Jag har undersökt hur amishfolket framställs i flickboken *The Witch Tree Symbol*, skriven av

Carolyn Keene. Titeln på avhandlingen pro gradu är ett citat som återfinns i boken på sidan 31.

1.1 Syfte

Avhandlingen har flera syften. Det första syftet är att undersöka vilka uppfattningar om och bilder av amishfolket det finns i Kitty-boken *The Witch Tree Symbol*. Jag är intresserad av på vilket sätt de här uppfattningarna och bilderna uttrycks och med hjälp av vilka medel. Det andra syftet tar vid där det första slutar, genom att jag strävar efter att förankra de identifierade uppfattningarna i en historisk och kulturell kontext. Jag undersöker hur bokens bild av amishfolket placerar sig i dåtidens samhälle, det vill säga när Kitty-boken publicerades. Jag är intresserad av att se huruvida uppfattningarna i Kitty-boken speglar det dåtida samhällets inställning till amishfolket och diskurser som fanns om dem. Genom att göra det ger jag på samma gång min studie ett större sammanhang och knyter den på ett bredare plan till forskningen om amishfolket. Det tredje syftet är att undersöka hur Keene utnyttjat amishfolket för att skapa ett narrativ och hur bokgenren format bilden av amishfolket i *The Witch Tree Symbol*. Förutom de ovannämnda syftena, har jag också som syfte att ge en introduktion till de områden avhandlingen rör sig inom och till bokens större litterära kontext.

1.2 Material

I fokus i den här avhandlingen står boken *The Witch Tree Symbol* som är skriven av Carolyn Keene. Boken utgavs första gången 1955 på engelska och på svenska gavs den första gången ut 1969 med titeln *Kitty och häxans tecken*. Jag använder mig av den engelska versionen av boken som publicerades 1955 av Grosset & Dunlap. Boken är den 33:e boken i serien om Kitty. Den består av 213 sidor och i den finns sex teckningar av händelser som utspelar sig i boken. Huvudpersonen i boken heter Kitty Drew, på engelska Nancy Drew men jag har i den här avhandlingen valt att använda det svenska namnet, eftersom jag skriver avhandlingen på svenska¹. Kitty Drew är en flicka som bor i den fiktiva staden River Heights i USA och hon är detektiv. Det finns många böcker

¹ Enligt Fairclough (1999, s. 186) är det att föredra att analysera texter på originalspråk, eftersom inget ur texten har gått förlorat i översättningen. Det är alltid problematiskt vid användning av en översatt text, eftersom språk inte motsvarar varandra exakt och alla ord existerar inte i alla språk, vilket innebär att texternas betydelse på olika språk kan variera en aning.

om Kitty. Bokserien är en så kallad långserie och först på 2000-talet upphörde det att utkomma böcker om henne. Författaren Carolyn Keene existerar inte, utan namnet fungerar som en pseudonym för många olika författare, något som är vanligt för långserier².

I *The Witch Tree Symbol* blir Kitty tillfrågad att lösa ett mysterium om stulna möbler och jakten på tjuvarna leder henne och hennes väninnor Bess och George till Lancaster, Pennsylvania. Lancaster i Pennsylvania är den plats i USA där en stor del av amishfolket bor och Kitty och hennes väninnor umgås mycket med amishfolket i boken.

1.3 Litteratur och tidigare forskning

Diskursanalys som metod är mångsidig. På grund av mångsidigheten kan det vara problematiskt att hitta ett angreppssätt som överensstämmer med ens eget syfte och man kan bli tvungen att plocka ut de delar ur olika studier som man behöver och således bygga upp sin egen metod. I den här avhandlingen har jag valt att främst stöda mig på Marianne Winther Jørgensens och Louise Phillips bok *Diskursanalys som teori och metod* (2000). Därtill använder jag mig även av Kennet Granholms artikel "Diskursanalys" i *Metodkompassen – kulturvetarens handbok* (2004), Titus Hjelm's artikel "Discourse Analysis" i *The Routledge Handbook of Research Methods in the Study of Religion* (2011) och böckerna *Media Discourse* (1995) och *Discourse and Social Change* (1992). Båda böckerna är skrivna av Norman Fairclough.

För att få en översikt över området religion och media har jag bekantat mig med de mest centrala verken. Jag använder mig i avhandlingen av några av Gordon Lynchs artiklar i olika verk. Jag har även läst översiktsverket *Religion, Media and Culture: A Reader* (2012) redigerat av Gordon Lynch och Joylon Mitchell. Både Gordon Lynch och Joylon Mitchell forskar inom religion, media och populärkultur.³

Weaver-Zercher (2001, s. 29-34) skriver att i tidig forskning om amishfolket blandades amishfolket ofta samman med andra folkgrupper som pratade samma språk som dem

² Det här gäller speciellt för långserier som gjordes av Stratemeyersyndikatet, vilket diskuteras ytterligare i kapitel 4.

³ Vid Åbo Akademi bedrivs det också mycket forskning kring religion, populärkultur och media, till exempel Marcus Moberg och Sofia Sjö forskar inom området.

och som härstammade från samma del av Europa. Speciellt blev amishfolket förväxlade med mennoniter⁴ och vice versa. Weaver-Zercher (2001, s. 127-136) konstaterar att en bidragande orsak till det här var att kringresande forskare av amishfolket betraktades med misstänksamhet och forskarna hade svårt att få tag i den information de behövde. John A. Hostetler är den författare som under 1900-talet mera än andra är förknippad med att skriva om amishfolket. Trots Hostetlers anseende då det gäller amishfolket har jag valt att inte använda hans material i avhandlingen, eftersom hans böcker är rätt gamla nu och informationen inte alltid är aktuell mera.

Tidigare har mycket av den forskning som funnits om amishfolket rört medicin. Eftersom amishfolket alltid varit en isolerad grupp skiljer de sig åt från resten av befolkningen då det gäller vilka sjukdomar som är vanliga och vilka som är ovanliga. Forskare inom medicin bedriver fortfarande studier av amishfolkets hälsa och ohälsa, men det finns också forskning om amishfolket inom andra områden, främst inom historia antropologi, sociologi och religionsvetenskap. I den humanistiskt inriktade forskningen är det en forskare som för tillfället är central, nämligen Donald B. Kraybill. Jag använder mig mycket av det han skriver, men jag har även strävat efter att bredda kunskapen och samla så mycket litteratur som möjligt om amishfolket och från så många forskare som möjligt för att få en mångsidig bild av amishfolket.

Främst använder jag mig av material gällande amishfolket av forskarna Donald B. Kraybill, David Weaver-Zercher, Steven M. Nolt, Karen M. Johnson-Weiner och Diane Zimmerman Umble. Donald B. Kraybill är sociolog och har som forskningsområden anabaptistiska rörelser, där amishfolket ingår. David Weaver-Zercher är religionshistoriker och Steven M. Nolt är historiker. Diane Zimmerman Umble är professor vid Center for Academic Excellence vid Millersville University. Karen M. Johnson-Weiner är professor i lingvistisk antropologi vid SUNY-Potsdam. Amishfolket består av flera olika grupperingar och det mesta av det material jag har använt behandlar grenen Old Order Amish, som är den största grenen.

⁴ Mennoniter och amishfolket skiljer sig bland annat åt i vissa teologiska frågor, klädsel och bilnehav. För mer information om mennoniter se Weaver-Zercher, David (2001). *The Amish in the American Imagination*, s. 124-127. Baltimore: The John Hopkins University och Kraybill, Donald B, Johnson-Weiner, Karen M. & Nolt, Steven M. (2013). *The Amish*, s. 421-422. Baltimore: The John Hopkins University.

Kitty-serien tillhör flera genrer. Den tillhör främst flickboksgenren, men den kan även klassificeras som kriminallitteratur. Eftersom de genrer boken tillhör har format bokens innehåll, behövs det information om både flickboksgenren och kriminallitteraturgenren. För information om genrer och genren kriminallitteratur har jag använt mig av Anders Öhmans bok *Populärlitteratur: de populära genrernas estetik och historia* (2008) samt Kerstin Bergmans och Sara Kärrholms bok *Kriminallitteratur* (2011). Flickboken var under 1900-talet inget fält som väckte stort intresse. Men under 1990-talet och in på 2000-talet har flickboksforskningen ökat. Forskarna har använt sig av nya perspektiv, bland annat genusperspektiv⁵. Främst har jag använt mig av Birgitta Theanders doktorsavhandling *Älskad och förnekad. Flickboken i Sverige 1945-1965* (2006). Som komplement till Theanders doktorsavhandling använder jag mig av en bok skriven av Marika Andræ och en artikel skriven av Boel Westin. Kitty-böckerna nämns i vissa av ovanstående verk och jag har för att fördjupa kunskapen om Kitty även läst boken *Girl Sleuth. Nancy Drew and the Women Who Created Her* (2005) skriven av Melanie Rehak.

1.3.1 Religion, media och populärkultur

I det här underkapitlet redogör jag för forskningsfältet religion, media och populärkultur, hur forskningsfältet har sett ut och hur det ser ut i dag och hur man kan studera religion och media. Dessutom ingår ett delkapitel om religion och populärlitteratur.

Religion, media och populärkultur är ett relativt nytt forskningsområde. Lynch (2010, s. 544) skriver att det tog till mitten av 1900-talet innan forskare började forska i media och populärkultur. Schofield Clark (2007, s. 11-13) skriver att populärkultur länge ansågs vara en lägre form av kultur för främst arbetarklassen som det enligt forskarna inte var värt att ägna tid åt. Populärkulturen kritiserades mycket och ansågs vara farlig och hota den vanliga kulturen. Den här kritiken av populärkulturen syns ibland i diskussioner även i dag, till exempel kan det höras att populärkultur är trivialt och hotar den västerländska kulturen och att populärkulturen kommer att utarma nationella och lokala kulturer.

⁵ Också vid Åbo Akademi bedrivs det forskning om flickboken och genusperspektiv, både Mia Franck och Maria Österlund har skrivit sina doktorsavhandlingar om flickboken och fortsatt att forska inom samma område.

Enligt Schofield Clark (2007, s. 5-6) är det ibland svårt att motivera varför det är viktigt att studera religion, media och populärkultur. Området upplevs tidvis som att det inte bidrar till någon större helhet av kunskap, utan studierna existerar enskilt från varandra. Det finns alltså en risk att religions- och medieforskare i de mera traditionellt sinnade kretsarna kommer att bli ifrågasatta. Ett enkelt svar på frågan varför forskning kring religion, media och populärkultur är viktig är att populärkultur både reflekterar och formar samhället och människor. (Forbes, 2000, s. 4). Ett annat svar är det som Lynch, Mitchell och Strhan (2012, s. 1) ger, nämligen att det i dag är så att religion och media obönhörligt är sammankopplade på många sätt. Nuförtiden är det ibland svårt att tänka på religiösa fenomen i samhället, utan att på samma gång ta i beaktande hur media presenterar och påverkar dem, eftersom media utvecklats till att bli allestädes närvarande. Hjarvard (2012, s. 21) poängterar också att det är nästintill omöjligt att kontrollera hur religion presenteras i media, en kommentar som i sig öppnar upp många forskningsfrågor.

Schofield Clark (2007, s. 6-20) ger flera orsaker till varför studier inom religion, media och populärkultur är viktigt. Hon konstaterar att det i samhället förekommer olika åsikter om samhällsstrukturen och värderingar som tas för givet, exempelvis att människor som har lägre avlönade jobb har sig själv att skylla. Mellan motsatta åsikter och värderingar förekommer det motsättningar. Populärkulturen reflekterar de här åsikterna, värderingarna och motsättningarna. Genom att studera populärkulturen kan forskarna således bli varse om de här åsikterna och värderingarna, eftersom det är lättare att upptäcka något i slutna händelser, något som populärkultur kan anses vara. Studier kan också leda till att man blir medveten om vilken roll religion spelar i politiken. En annan orsak är att genom att studera sådana element i samhället som blir populära erbjuds man en möjlighet att få kunskap om varför samhället är organiserat som det är och vilka djupt nerbäddade antaganden som måste bli utmanade för att samhället ska kunnas förändras. Man bör också komma ihåg att kvaliteten på en studie inte bestäms av hur hög status forskningsmaterialet har. Studiet av religion, media och populärkultur möjliggör att forskare kan överskrida ämnesgränsen och även reflektera mera allmänt över hur religionens roll ser ut i samhället.

Enligt Lynch (2005, s. 2-8) är det en svår uppgift för de forskare som är verksamma inom media- och populärkulturområdet att definiera populärkultur. Begreppet används

på olika sätt av olika forskare. Det finns tre sätt populärkultur vanligen blir definierat på. Det första sättet är att populärkultur ställs som en motsats till högkultur. När det här görs framhävs det att populärkultur har sämre status än högkultur. Det andra sättet utökar vad populärkultur ställs i förhållande till. Populärkultur ställs nämligen i förhållande till både högkultur och folkkultur. Att definiera populärkultur på det andra sättet är något Forbes (2000, s. 2-3) gör i boken *Religion and Popular Culture in America*. Han använder sig av maträtter, där gourmetmat är högkultur, farmoderns gryta är folkkultur och en hamburgare vid McDonald's är populärkultur. Lynch (2005, s. 8-13) konstaterar att ett av flera problem med det andra sättet är att det i dag förekommer blandningar av de här tre olika sorternas kulturer. Det tredje sättet att definiera populärkultur innebär att populärkultur ställs som en social och kulturell motsats till masskultur, det vill säga till den dominerande kulturen i samhället. Ett problem med det tredje sättet är att lämpligheten för att beteckna en kultur som dominerande är ifrågasatt, eftersom forskare i dag är medvetna om att det inom ett samhälle existerar flera olika dominerande kulturer. I den här avhandlingen definieras populärkultur på det första sättet, det vill säga i förhållande till högkultur.

Hur kan man då konkret studera religion, media och populärkultur? Det finns tre övergripande tillvägagångssätt att göra det på och inom de här finns det sedan flera andra metoder. Det första tillvägagångssättet är att fokusera på skaparen eller produktionen. Då undersöker man hur ett speciellt verk, till exempel en bok, en film eller ett musikstycke, reflekterar skaparens eller skaparnas bakgrund eller religiösa övertygelse. Med det andra tillvägagångssättet koncentrerar man sig på produkten, det vill säga hur språket och symboler förmedlar kulturella betydelser. Det tredje tillvägagångssättet kallas för det etnografiska eller publikmottagande tillvägagångssättet och det innebär att man undersöker vilken betydelse populärkultur har för människor i samhället. Inom de här tre övergripande tillvägagångssätten finns det som nämnts andra metoder, till exempel genrekritik och psykoanalytisk kritik. (Lynch, 2005, s. 112-117)

Min studie placerar sig inom det textfokuserade tillvägagångssättet, i och med att jag gör en diskursanalys av en text fokuserar jag på texten och på språket. Samtidigt placerar sig också min studie inom det förhållande mellan religion och populärkultur som Forbes (2000, s. 10-17) kallar för religion i populärkultur. Religion i populärkultur innebär att man undersöker hur religion är närvarande i populärkultur, vilket är vad jag

gör eftersom jag analyserar hur amishfolket framställs i en bok. Förutom förhållandet religion i populärkultur identifierar Forbes tre andra förhållanden. Det andra förhållandet är populärkultur i religion. Det här handlar bland annat om hur religiösa grupper lånar in inslag från populärkulturen, till exempel lånar populära musikstilar och spelar in nya låtar med religiöst budskap. Det tredje förhållandet benämner Forbes populärkultur som religion. Forskning med det här fokuset analyserar hur populärkultur kan fylla ett religiöst tomrum. Exempel på element man kan ersätta religionen med är sport, tv-serier och musikartister. Det fjärde och sista förhållandet är när religion och populärkultur befinner sig i dialog med varandra. Det här förhållandet avser till exempel när religiösa ledare blir inspirerade av populärkultur eller vice versa. Moberg (2009, s. 84-85) påpekar att det förekommer kritik mot Forbes indelning. Kritiken består bland annat av att den här indelningen kan få en att tro att religion och kultur eller populärkultur i vissa aspekter kan ses som skilda dimensioner, som kan studeras skilt från varandra.

Diskursanalysen återfinns i första hand inom det textbaserade tillvägagångssättet. Lynch (2005, s. 146-149) skriver att populärkulturella texter ger möjlighet för aktörer att uttrycka, utveckla, validera och utmana olika diskurser som också återfinns i andra texter och i samhället. Diskursanalys ger forskare möjlighet att undersöka hur media och populärkultur upprepar, utvecklar och utmanar existerande diskurser. Dessutom erbjuder diskursanalys en möjlighet till kritiskt tänkande kring hur diskurser som återfinns i populärkultur påverkar mottagarna och samhället. Neumann (2003, s. 86) kritiserar många analyser av populärkultur som gjorts. Han påpekar att många av dem inte binder samman studiens fokus med den större kontexten. Han anser, liksom också Lynch gör, att diskursanalys här skulle kunna hjälpa till.

Lynch (2010, s. 544-549) skriver att från 1950-talet började media och populärkultur attrahera allt flera forskare. I början var det främst socialteoretiker som började studera populärkultur kritiskt och forskare började inse att kultur och populärkulturen påverkade händelser i samhället. Ett viktigt centrum för forskningsområdet var the Centre of Contemporary Cultural Studies som grundades vid University of Birmingham år 1964. Centret stimulerade forskningen och erbjöd ett annat förhållningssätt till studier om populärkultur än det tidigare kritiska förhållningssättet enligt vilket populärkultur bara var en trivialitet. På 1970-talet publicerades de första böckerna om religion, media

och populärkultur. Framför allt var det forskning om film med olika fokus som var populärt, till exempel hur religion presenterades i filmer. På 1980-talet utvidgades forskningsområdet och forskarna började forska i andra medier så som tv:n. Det dröjde till 1990-talet innan forskningen inom området började få en struktur och bli mera enhetlig och sedan mitten av 1990-talet har det publicerats mycket om religion, media och populärkultur och intresset bara växer. I takt med att intresset ökat har det även uppstått olika grupper och motsättningar inom ämnet.

Lynch (2010, s. 545-548) konstaterar att det inom området religion, media och populärkultur har uppstått två olika grupper. De två grupperna producerar två sorters litteratur som båda gäller området, men de har olika tillvägagångssätt. Den första gruppen består av forskare som har en teologisk eller biblisk infallsvinkel och till exempel studerar i vilken mån olika filmkaraktärer påminner om bibliska karaktärer. Fokuset för dem ligger på kristendomen⁶. I den andra gruppen ingår forskare med en religionsvetenskaplig bakgrund, där fokuset ligger på att bilda teorier och undersöka utövad religion. Som exempel kan nämnas studier om hur sportevenemang kan liknas vid en religiös ritual eller hur filmer blivit kulturella myter. Motsättningarna inom religion, media och populärkultur som existerar formar på samma gång området, eftersom diskussionerna är genomgripande. En av motsättningarna är frågan huruvida man ska anta ett kritiskt perspektiv på populärkultur eller ett mera optimistiskt perspektiv. Det kritiska synsättet menar att populärkultur bidrar till att fånga människor i det kapitalistiska samhällets maktstrukturer, medan det mera optimistiska synsättet hävdar att populärkultur är en resurs som kan hjälpa människor att frigöra sig från maktstrukturer. En annan motsättning är hur forskare metodologiskt ska närma sig området, vissa menar att teoretiska studier räcker medan andra betonar empiriska undersökningar. Enligt Mitchell (2007, s. 45) behövs många olika sorters närmanden. Alla är lika viktiga och han menar att även analyser av texten i sig själv är värdefulla och inte ska glömmas bort i vimlet av metoder. Textanalyser kan avslöja mycket om både författaren eller författarna och hur populärkultur reflekterar det omgivande samhället.

⁶ Det finns även forskare som har en annan religion som sin utgångspunkt, men de är ännu få och nämns sällan i västerländsk litteratur. I väst har forskare tenderat att utgå från den för dem bekanta religionen kristendom. Att enbart forska om religioner är i många icke-västerländska samhällen ännu relativt nytt och därför har inte alla delområden inom religionsvetenskap ännu fått representanter eller forskningen ligger ännu inte på samma nivå som i väst.

Trots att ämnet växer, finns det ännu områden och frågor där det behövs mera forskning och diskussion. Lynch (2010, s. 546-550) skriver att en sådan fråga är diskussion och reflektion kring hur media och populärkultur är involverade i att förändra religioner. En teori som lyfts fram under senare år för att svara på den här frågan är teorin om medialisering, en teori som forskare i Skandinavien har arbetat mycket med. Teorin är framlagd av Stig Hjarvard. I korthet går teorin ut på att media påverkar de sociala fenomen, däribland religion, som porträtteras i media, eftersom media fått mycket makt i dagens samhälle. Lynch skriver att medialiseringsteorin har kritiserats för att vara för enkel. Den beaktar bara hur media förändrar religion. Den tar inte i beaktande att också religion påverkar media på olika sätt. Förhållandet mellan media och religion är inte så enkelt att bara den ena påverkar den andra, utan de existerar i en komplex relation till varandra. Lynch konstaterar att medialiseringsteorin dessutom förbiser att religion alltid blivit förmedlad med hjälp av media, det är inget som uppstått under 1900- och 2000-talen.

Lynch (2010, s. 550-555) skriver att ett annat område som behöver utvecklas är att de som forskar inom religion, media och populärkultur även borde börja ta i beaktande det estetiska och känslor. Längre har majoriteten av studierna koncentrerat sig på texter och deras betydelser, men i dag kan man se att det finns forskare som också är intresserade av det estetiska och känslor. Något forskare också borde börja uppmärksamma är hela cirkeln av produktion och konsumtion. Med det här menas att man ska följa hela processen, från idén på pappret till den färdiga produkten⁷ i affären. Skeenden i processen man ska ta i beaktande är bland annat hur produkten presenteras för samhället, hur den används och hur produkten bidrar till att forma sociala identiteter och vilka strukturer som reglerar produktion, användning och distribution. Genom att iaktta hela kedjan från idé till produkt ute i hemmen blir man medveten om att ingen del av kedjan existerar i isolering, utan de påverkar alla varandra på olika sätt. Det sista området Lynch nämner att behöver mera uppmärksamhet är religion och virtuell verklighet.

Mitchell (2007, s. 44) konstaterar att inom religion, media och populärkultur har media oftast varit snävt definierat som en kanal som möjliggör att kommunikation kan inträffa.

⁷ Med produkt menas här en produkt inom media eller populärkultur, till exempel en film, en bok, ett dataspel eller ett klädmärke.

Det här innebär att forskare koncentrerat sig på filmer, tv, radio och pressen, medan andra medier har lämnats utanför. Genom att utvidga definitionen av media skulle även andra mera traditionella medier inkluderas som exempelvis litteratur och konst, men även nya medier som till exempel sociala medier och bloggar. Till viss del går det att se att definitionen på media har utvidgats i och med att det finns forskare som börjat forska om Internet och virtuella verkligheter, men det är fortfarande i startgroparna. I den här avhandlingen pro gradu används den bredare definitionen på media. När det gäller litteratur, finns det en del studier om religion och populärlitteratur, men mycket återstår att göras. Min studie är viktig och relevant, eftersom den är ett bidrag till religion och populärlitteratur, ett område som hittills inte uppmärksammats i någon större grad. I det följande fokuserar jag på det här området, eftersom det är här min studie hör hemma.

1.3.2 Religion och populärlitteratur

I centrala översiktsverk om religion, media och populärkultur får religion och populärlitteratur sällan en framträdande roll, vilket visar på att ämnet ännu är rätt outforskat. Populärlitteratur definieras i den här avhandlingen i enlighet med hur Theander (2006, s. 333) definierar populärlitteratur. Theander använder sig av Boëthius definition. Det finns tre kriterier. Verk som klassas som populärlitteratur är standardiserade, till exempel liknande handlingar i olika verk, läses av många och har en låg status i samtiden. Även om populärlitteraturen är rätt outforskad inom religion och populärkulturforskningen bör det påpekas att det inom andra områden inom religionsvetenskapen har bedrivits mycket forskning om litteratur mera allmänt. De populära böcker som uppmärksammats i forskningen är ofta litteratur som haft stor genomslagskraft i samhället och blivit populära, till exempel Harry Potter och Twilight. Om Harry Potter har bland annat Peter W. Williams (2013) forskat och skrivit en artikel som heter "Popular Religion and Pluralism, or Will Harry Potter Be Left Behind". Sandra L. Gravett (2010) har forskat om religiösa teman i Twilight serien och skrivit boken *From Twilight to Breaking Dawn: Religious Themes in the Twilight Saga*.

Andra studier med ett fokus på populärlitteratur och religion som kan nämnas är till exempel Terry C. Mucks studie som ingår i boken *Religion and Popular Culture in America*. Mucks artikel heter "From American Dream to American Horizon: The Religious Dimensions in Louis L'Amour och Cormac McCarthy". I den här artikeln

analyserar Muck två författare som skriver romaner som handlar om västern. Muck (2000, s. 56-76) konstaterar att det i romanernas huvudkaraktär finns religiösa dimensioner och att författarna kompletterar varandra. De religiösa dimensionerna avslöjas genom deras huvudkaraktärers värderingar. Daniel W. Lehman (2003) har i sin tur skrivit en artikel "The Construction of Mennonite/Amish Character in Novels by John Updike and Denis Johnson" som behandlar två författare som använder sig av amishfolket och mennoniter i sina romaner. I artikeln visar Lehman vilken roll amishkaraktärerna spelar i romanerna och deras betydelse för romanerna.

Hjarvard (2012, s. 38) skriver att i nordisk kriminallitteratur inkluderas religion ibland i böckerna, främst av två orsaker. För det första för att skapa karaktärer som fångar läsarna känslomässigt. För det andra främst för att kritisera stark religiositet genom att karaktärer i böcker som är starkt religiösa ofta är antisociala och står utanför samhället. Enligt Hjarvard står religionen emellertid aldrig i centrum för handlingen. Det här anser jag att inte bara gäller för nordisk kriminallitteratur, utan även för mycket annan kriminallitteratur. I skönlitteratur är det oftast religionen som en källa till konflikt som syns, eftersom den fångslar läsaren.

En orsak till varför religion och populärlitteratur är så utforskat kan ha att göra med något som Jolyon Mitchell nämner. Mitchell (2007, s. 46) skriver att vissa medier tas för givna och ses som en självklarhet, så som litteratur, och därför har forskarna inte studerat dessa medier desto mera. Genom att utvidga definitionen av media utvidgas också som nämnts området och det skulle leda till att också de mer undanskymda elementen i populärkultur och de mindre uppseendeväckande historierna i media inte skulle gå forskarna förbi. De skulle också infogas i kunskapsbasen om religion, media och populärkultur.

Med den här avhandlingen ämnar jag att fylla igen en del av det hål som finns gällande studier inom religion och populärlitteratur. Just genom att avhandlingen fokuserar på ett rätt utforskat område anser jag den vara viktig och motiverad. Dessutom handlar avhandlingen om amishfolket, en grupp som blivit välkänd i stora delar av världen. Också inom forskning gällande amishfolket och deras roll i media och populärkultur finns det vissa områden som blivit mera uppmärksammade, men populärlitteratur är inte ett sådant. I den här avhandlingen står som nämnts ett speciellt verk i fokuset, *The Witch*

Tree Symbol, och jag undersöker amishfolkets roll i boken. Den här boken har troligtvis, eftersom serien läst av många, hjälpt till att forma mångas uppfattningar om amishfolket, vilket gör det viktigt att undersöka hur amishfolket presenteras i den.

Jag fortsätter härnäst med att presentera min metod, diskursanalys. Därefter ger jag en översikt över amishfolket, deras historia och samhälle och hur deras förhållande till resten av världen och media sett och ser ut. Det fjärde kapitlet handlar om litteratur och fokuserar på de två olika genrerna som *The Witch Tree Symbol* tillhör, kriminal- och flickboksgenren. Kapitlet ger också mera detaljerad information om Kitty Drew och hennes skapare. Avslutningsvis innan analysen tar vid presenteras handlingen i *The Witch Tree Symbol* mera noggrant. Efter det följer analysen, där alla tre syften tas upp i olika delkapitel. Jag inleder med att identifiera diskurser som existerar om amishfolket i boken. Därefter tar andra syftet vid, det vill säga att förankra diskurserna om amishfolket i den större kulturella kontexten. Analysen avslutas med en diskussion om hur Keene använt sig av amishfolket i boken för att skapa en spännande intrig. Avhandlingen avslutas med en sammanfattning och en avslutande diskussion.

2 Metod

Som metod använder jag diskursanalys. Diskursanalysen grundar sig på socialkonstruktivism, inom vilken man hävdar att kunskap om verkligheten är konstruerad med hjälp av kommunikation mellan människor. Ingen kunskap är objektiv och verkligheten går endast att nå via diskurser. Burr (1995, s. 3-5) redogör för fyra socialkonstruktivistiska antaganden som ligger som grund för de flesta diskursanalytiska metoder. Det första antagandet handlar om att man är kritisk till kunskap som presenteras som självklar. Kunskap om världen är inte objektiv, utan den är beroende av hur kategoriseringar görs upp av människor och hur intryck kategoriseras. Det andra antagandet hävdar att kunskap är bunden till den historiska tiden och kulturen, det vill säga hur kunskap om världen uppfattas beror på tiden och kulturen man lever i. Den sociala världen konstrueras genom kommunikation och är inte given på förhand eller bestämd med hjälp av yttre förhållanden. Det tredje antagandet är att eftersom kunskap inte existerar objektivt, har kunskap och sociala processer ett samband. Kunskap uppstår inte i isolering, utan det är i och med kontakt med andra människor som kunskap skapas, upprätthålls och förändras, det vill säga genom kommunikation. Det fjärde och sista antagandet pekar på att det även finns en koppling mellan kunskap och sociala handlingar. I ett samhälle där en bestämd världsbild råder leder det till att vissa handlingar betraktas som normala, andra som onormala men fortfarande tänkbara medan vissa handlingar betraktas som otänkbara. Världsbilden, som beror på hur kunskap och sanning konstruerats i samverkan mellan människor, påverkar sociala handlingar.

Winther Jørgensen och Phillips (2000, s. 10-15) konstaterar att verklighetens representationer återskapas genom språket, men representationerna är inte enbart återspeglings av verkligheten, utan de bidrar också till att skapa verkligheten. Den fysiska världen får sin betydelse genom diskursen. Det här innebär att kunskap och påståenden om världen inte kan betraktas lösryckta från sin sociokulturella kontext, eftersom kontexten reglerar vilka frågor som ställs. På samma sätt kommer vissa teorier och metodologiska angreppssätt i vissa kontexter falla sig mera naturligt än andra. Hjelm (2011, s. 145) skriver att vid användning av socialkonstruktivism och diskursanalys innebär det att det saknas en objektiv sanning, eftersom man antar att världen är socialt konstruerad. Därför blir diskursanalys som metod mera lämpad att

besvara hur-frågor än varför-frågor. I den här avhandlingen undersöker jag vilken bild av amishfolket som förmedlas i boken, hur den förmedlas och hur bilden om amishfolket i boken placerar sig i dåtidens amerikanska samhälle. Bilden av eller uppfattningen om amishfolket i boken uppfattar jag som en diskurs och därför är diskursanalys en passande metod för mig, eftersom jag med hjälp av den kan få reda på det jag undersöker och besvara mina hur-frågor.

2.1 Begreppet diskurs

För att kunna använda sig av diskursanalys behöver man först veta vad som menas med en diskurs. Det finns många definitioner av diskurs, varav jag valt att ta upp några eftersom de bidrar till min förståelse av begreppet. Fairclough (1995, s. 18) skriver att man kan dela in definitionerna av diskurs i två grupper. Den ena definitionen används främst inom språkstudier och där definieras diskurs som när människor interagerar med varandra i verkliga situationer. Den andra definitionen används mest för sociala teorier inom poststrukturalismen och ser en social konstruktion av verkligheten, det vill säga en form av kunskap, som en diskurs. Fairclough försöker själv i sina studier kombinera båda grupperna av definitioner. Winther Jørgensen och Phillips (2000, s. 7) definierar diskurs som ”ett bestämt sätt att tala om och förstå världen (eller ett utsnitt av världen)”. Den andra definitionen står Kennet Granholm (2004, s. 192) för och han definierar diskurs som ”symbolsystem i konkret användning, som uttrycker ett bestämt sätt att förstå världen, händelser etc. och som samtidigt bygger upp dessa fenomen”. Båda definitionerna lutar mera åt Faircloughs andra grupp av definitioner, det vill säga de definitioner som används inom poststrukturalismen, och det stämmer även överens med avhandlingens syfte.

Fairclough (1995, s. 55) skriver att varje text⁸ i någon mån rymmer både en social identitet, sociala relationer och ett system av kunskap och åsikter. Det betyder att varje text deltar i skapandet och upprätthållandet av en diskurs. Texter kan också bidra till att ändra en rådande diskurs. Hall (2001, s. 72-73) konstaterar att det finns många texter som vid en given tidpunkt innehåller den rådande diskursen. Winther Jørgensen och Phillips (2000, s. 31) menar att sociala fenomen aldrig är färdiga eller slutgiltiga, utan

⁸ Granholm (2004, s. 191) skriver att med text menas i diskursanalys inte bara skriftliga texter, utan allt kan vara en text som man kan utläsa en betydelse ur, till exempel reklamfilm, intervju eller kläder.

det sker en kontinuerlig förändring. Det här leder till en ständig strid om vilken betydelse som är den rätta för stunden, det vill säga en strid om vilken diskurs som ska vara rådande. En diskurs är ofta funktionellt och aktivt utformad och dess funktion är att övertyga allmänheten om att den är det rätta alternativet (Wetherell, 2001, s. 17). Winther Jørgensen och Phillips (2000, s. 43) skriver att det sällan existerar bara en diskurs om något, utan det finns alltid andra diskurser som står i konflikt med den för tillfället rådande diskursen. Vissa diskurser är så fast etablerade, att man glömmer bort att det funnits andra diskurser om samma område. Sådana fast etablerade diskurser brukar kallas för objektiva diskurser.

När en diskurs är rådande, utesluter den andra möjligheter. Winther Jørgensen och Phillips (2000, s. 34) förklarar att den uppsjö av olika diskurser och betydelser som existerar kallas för det diskursiva fältet, där finns allt som ignoreras av den rådande diskursen. En diskurs står alltid i förhållande till det diskursiva fältet. Det diskursiva fältet består inte endast av sådant som existerar inom det område där en diskurs är rådande, utan det innehåller alla sorters betydelser och diskurser från många olika områden. Fairclough (1992, s. 219) gör en skillnad mellan det diskursiva fältets diskurser och betydelser från alla områden och de stridande diskurserna inom ett särskilt område. Han kallar de stridande diskurserna inom samma område för en diskursordning. En diskursordning innehåller alltså de diskurser som inom ett område kämpar om att bli den rådande diskursen och således få makten. De stridande diskurserna står i olika maktförhållanden till varandra. Något som återstår är frågan hur man avgränsar en diskurs och en diskursordning från andra? Winther Jørgensen och Phillips (2000, s. 136-137) skriver att när man upptäcker att elementen artikuleras och betonas på annat sätt än de hittills gjort i diskursen innebär det att man kommit till diskursens gräns. I slutändan är avgränsningen av en diskurs något som görs strategiskt i relation till syftet, men det måste fortfarande finnas belägg för avgränsningen. Det betyder att olika syften kommer att ge olika avgränsningar av samma diskurs.

2.2 Diskursanalys som metod

Diskursanalys är en mycket anpassningsbar metod och det finns flera olika sätt man kan utföra den på (Granholm, 2004, s. 189). Diskursanalysens huvudsyfte, enligt Hjelm (2011, s. 134) är att undersöka hur ageranden tillskrivs betydelse och hur identiteter

skapas genom språkanvändning. Diskursanalys hjälper en att förstå språkets roll i olika uppfattningar om hur verkligheten är konstruerad och gör en uppmärksam på vad en text innesluter och vad den utesluter (Bolander & Fejes, 2009, s. 81). Johnstone (2002, s. 8) skriver att de grundläggande frågorna som en forskare ställer om en text vid en diskursanalys är varför texten är som den är och varför man gjort just det här ordvalet och den här uppbyggnaden i precis den här meningen.

För den här avhandlingen har jag valt att inspireras av Faircloughs tredimensionella modell för kritiska diskursanalyser och av vad Granholm har skrivit i sin artikel i boken *Metodkompassen*. När jag kombinerat de här två ansatserna har min metod formats. Jag har läst hur Fairclough (1992, s. 62-100) beskriver sin metod, men jag väljer att använda den som den beskrivs av Winther Jørgensen och Phillips (2000, s. 72-76) i deras bok. Orsaken till det är att Fairclough använder en del element som jag inte behöver i min analys och Winther Jørgensen och Phillips har lämnat bort dem. Enligt Winther Jørgensen och Phillips menar Fairclough att fokuset i en analys ska ligga på två dimensioner, den kommunikativa händelsen och diskursordningen. Den kommunikativa händelsen är en text där språk förekommer, det vill säga den kan vara allt från en reklamsnutt till en roman. Diskursordningen har förklarats ovan, men Fairclough inkluderar i det här begreppet även genre. En genre är något som reglerar en viss social tillämpning, till exempel en nyhetsgenre eller en romanggenre.

För varje språkanvändning finns det tre dimensioner, en text, en diskursiv praktik och en social praktik. Textdimensionen innefattar textens språkliga utformning och egenskaper, till exempel sammanhang och vokabulär. Med diskursiv praktik menas att koncentrationen läggs på hur författaren behandlar redan existerande diskurser och genrer när han eller hon skapar sin text och hur mottagarna av texten tolkar texten med hjälp av samma existerande diskurser och genrer. Textdimensionen och den diskursiva praktiken går in i varandra, vilket betyder att när man arbetar med den ena dimensionen i analysen arbetar man samtidigt delvis med den andra, men i Faircloughs modell ska de här två dimensionerna hållas separata i analysen. När man undersöker den sociala praktiken kan man använda sig av olika kulturella och sociologiska teorier. Genom den diskursiva praktiken får man reda på förhållandet mellan textdimensionen och den sociala praktiken, eftersom det är den sociala praktiken som formar texten och texten formar den sociala praktiken. Med hjälp av den tredimensionella modellen fås

sambanden mellan texten och den sociala praktiken. Den sociala praktiken består av många olika texter, eftersom varje text formar och formas av diskursordningen. (Winther Jørgensen och Phillips, 2000, s. 72-76).

När det gäller textdimensionen har jag valt att främst se på de större dragen så som ordval och inte gå in på detaljnivå med till exempelvis grammatik. Fokuset ligger på den diskursiva praktiken och den sociala praktiken. Orsaken till det här är som jag redan nämnt, att jag på samma gång använder vad Granholm skrivit om diskursanalys i boken *Metodkompassen*. Där konstaterar Granholm (2004, s. 199) att en diskursanalys rymmer fyra olika analytiska dimensioner och beroende på vilken eller vilka dimensioner en diskursanalys betonar kommer analyserna att skilja sig från varandra. Den första dimensionen handlar om om man valt att studera något situationsbundet eller om man också tittar på den större kulturella helheten som omger texten. Den andra dimensionen berör huruvida fokuset ligger på hur diskurser produceras eller vilka diskurser som produceras. När man beaktar diskursernas retorik eller hur de existerar när människor interagerar sysselsätter man sig med den tredje dimensionen. Den sista dimensionen handlar om om analysen kan sägas vara kritisk eller analytisk. De dimensioner jag fokuserat på är den första, andra och fjärde dimensionen. I den första dimensionen är det den större kulturella helheten jag valt och i den andra dimensionen är det att undersöka vilka diskurser som produceras. I den fjärde dimensionen är det den analytiska delen som gäller.

När det gäller all kvalitativ forskning är forskaren alltid i hög grad närvarande genom hela forskningen. En forskare gör aldrig något objektivt, utan han eller hon väljer alltid. Det kan hända att valen ibland är omedvetna, men de är gjorda i alla fall. Johnstone (2002, s. 45-52) konstaterar att varje val forskaren gör då han eller hon väljer att tolka en diskurs på ett visst sätt på samma gång är ett val om hur världen ska tolkas och förklaras. Det innebär inte att valet skulle vara mera fel eller rätt än andra, utan valen är beroende av forskaren. Winther Jørgensen och Phillips (2000, s. 28-30) poängterar också att om man som forskare sysslar med sådant som ligger en nära kan man ha svårt att urskilja diskurser, eftersom ämnet är välkänt från tidigare och diskurserna känns självklara. Forskarna är inte heller fristående från diskurser. Man kan då försöka sätta sig själv och sin kunskap i en parentes, för att inte färga analysen med sina egna värderingar. Det gäller att man genom hela analysen är tydlig med varför man tolkar

som man gör och reflekterar över sin roll. Bolander och Fejes (2009, s. 85) påpekar att även den forskning man själv gör är en del i diskursen, precis som vilken text som helst. Diskursen påverkar allt. Genom diskursanalys försöker man komma underfund med vad som verkligen har sagts och skrivits och hur diskurserna i texter påverkar den sociala kontexten och hur den sociala kontexten påverkar texternas diskurser (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s. 28).

Moberg (2013, s. 10) konstaterar att målet med studien alltid kommer att påverka hur diskursanalysen utförs. När en forskare gör en diskursanalys är det han eller hon som väljer vilket material som används och hur det utformas. Som forskare måste man vara medveten om att valet av ämne som studeras inte fanns där färdigt utformat, utan det är forskaren som i någon mån gjort det med sina egna mer eller mindre medvetna val. På samma sätt är det med forskningens syfte och hur och vilket material som samlas in, allt är beroende av forskaren. Moberg påpekar också att:

And it is first and foremost in relation to this that it becomes important to note that, in the great majority of cases, the theoretical assumptions and general research topics of individual researchers will largely become determined by the particular sub-fields in the study of religion in which they place or find themselves. (Moberg, 2013, s. 10)

Det Moberg skriver är något jag måste vara medveten om när jag gör diskursanalysen. Det är mina val och de frågor jag ställer till texten som formar studien. Också den förhandskunskap jag har i ämnet påverkar mig i någon mån, eftersom det är omöjligt att bedriva objektiv forskning. På samma gång är jag medveten om att det inte är endast mina val som påverkar, utan också de områden inom religionsvetenskapen där jag själv placerar in mig påverkar mig. Moberg (2013, s. 19) konstaterar att forskaren i sin forskningsprocess bör vara öppen och redogöra för alla steg i processen. Tolkningarna existerar inte självmant i texten, utan det är jag som väljer att tolka texten på ett visst sätt. Mina tolkningar leder till en konstruktion av materialet som inte nödvändigtvis behöver vara den enda möjliga tolkningen. Det här betyder inte att mina tolkningar skulle vara felaktiga eller sakna grund, utan snarare att andra forskare kan välja att tolka materialet annorlunda vilket har att göra med deras syfte. Därför krävs öppenhet,

självreflektion och motiveringar om hur och varför jag tolkar materialet på ett visst sätt för att min diskursanalys inte ska anses sakna grund.

Sammanfattningsvis kan man säga att fokuset i en diskursanalys ligger på att identifiera mönster och återkommande element som förekommer i en text (Moberg, 2013, s. 8). Den här meningen är central i den här avhandlingen och påverkar hur jag analyserar Kitty-boken. Det finns som sagt inga allmänna regler för hur en diskursanalys ska utföras, utan det är upp till var och en att utforma analysen så att den blir meningsfull för ens egen studie. Diskursanalysen som utförs i denna avhandling handlar fram för allt om att identifiera en eller flera diskurser om amishfolket i Kitty-boken genom att analysera texten och plocka ut och diskutera tydliga exempel på diskursen. Det här gör jag i enlighet med Faircloughs och Granholms modeller. I enlighet med Fairclough och Granholm fortsätter sedan analysen med att binda samman den diskurs jag hittat om amishfolket med den större kulturella kontexten som omger amishfolket och de diskurser som existerar om dem.

3 Amishrörelsen

Det här kapitlet presenterar amishrörelsen. Det inleds med en sammanfattning av amishrörelsens historia och fortsätter sedan med amishfolkets religion. Efter det avslutas kapitlet med relationen till resten av samhället och hur samspelet mellan media och amishfolket sett ut under historiens gång. Kapitlet syftar till att ge grundläggande information om amishfolket, vilket är av vikt för analysen i kapitel fem.

3.1 Historia

Kraybill (2001, s. 3-4) skriver att under reformationstiden på 1500-talet fanns det i Schweiz en del människor som ansåg att reformationen gick allt för långsamt. De ville att kristendomen endast skulle baseras på skriften, inte på traditioner och allmänna vanesätt. Efter flera dispyter bröt de här människorna med resten genom att illegalt döpa om sig år 1525. Den här gruppen av människor ansåg att skriften var det enda rättesnöret liksom att endast vuxna som själva kunde ta ansvar för sitt liv och sina löften skulle döpas. De började kallas för anabaptister, eftersom de ofta blev döpta två gånger, första gången i den katolska kyrkan som barn och sedan som vuxen i anabaptiströrelsen. Anabaptisterna upplevdes som ett hot mot samhället, eftersom de vägrade att göra militärtjänst och genom att vägra barndop som var grunden för skatteregistren. De betonade också två separationer, den ena gällde separationen mellan kyrkan och staten och den andra gällde mellan kyrkan och kulturen (Kraybill, 1994a, s. 1-2). Kraybill (2001, s. 4-5) konstaterar att rörelsen spreds snabbt i Schweiz och spred sig även till de närliggande länderna Tyskland och Nederländerna. På grund av att rörelsen växte snabbt och ansågs vara ett hot dröjde det inte länge innan anabaptisterna började förföljas, torteras och dödas av de styrande i samhället, i ett försök att utrota rörelsen. För att undgå förföljelser började anabaptister bosätta sig på otillgängliga platser.

I Nederländerna levde Menno Simons (1496-1561) som blev en inflytelserik person när det gällde den anabaptistiska rörelsen. Hans anhängare började kallas för mennoniter och de blev en egen grupp inom den anabaptistiska rörelsen. På grund av alla förföljelser sökte anabaptister och mennoniter efter mera toleranta områden, något de fann i områdena i Frankrike kring floden Rhen. En del blev kvar i Schweiz och de olika grupperna utvecklades olika. I och med att inflyttningen till Rhen ökade började det

märkas vilka skillnader som fanns mellan de olika grupperna. De nyinflyttade tyckte att de som bott en längre tid i Frankrike hade blivit rätt likgiltigt inställda till sin religion. Det här kulminerade då skraddaren Jakob Ammann bosatte sig i området på 1690-talet, efter att han blivit bannlyst i Schweiz. Ammann hade nyligen konverterat till anabaptismen och brann för sin religion. Han ville förnya anabaptismen och föreslog flera förändringar. Förändringarna som han föreslog var inspirerade av Menno Simons och hans läror. Ammann ville att nattvarden skulle börja hållas två gånger årligen, istället för en gång. Han strävade också efter att införa fottvagning som ett element i nattvarden. Det som slutligen gjorde att anabaptisterna i Frankrike splittrades var att Ammann ville införa strängare bannlysning, inte bara från nattvarden utan också bannlysa från det dagliga livet. År 1693 blev Ammann och hans anhängare en egen grupp inom den anabaptistiska rörelsen. De började kallas för amish. (Kraybill, 2001, s. 6-8)

Under 1700- och 1800-talen började många religiösa grupper som i sina hemländer i Europa inte fritt tilläts utöva sin religion emigrera till USA. Kraybill (2001, s. 9-10) skriver att det här även inkluderade amish och mennoniter som genom emigrationen undgick förföljelser. I USA bosatte sig ofta amish och mennoniter nära varandra, eftersom deras religioner hade många likheter och de talade samma språk. Nolt och Meyers (2007, s. 58-62) skriver att amishfolket i huvudsak emigrerade i två vågor. Den första vågen skedde under 1700-talet och de amish som emigrerade då kom från hela området där amishfolket var bosatt. Den andra vågen inträffade under 1800-talet. Då var det främst grupper från amishbosättningar i dåvarande Schweiz och grupper från bosättningar som härstammade från Schweiz som emigrerade. Det här har gjort att det bildats två etniciteter inom amish. Den första vågen av immigranter utgör en etnicitet och den andra vågens immigranter utgör den andra etniciteten. Den första vågens immigranter brukar kallas för amish helt enkelt, medan den andra vågens immigranter går under namnet schweiziska amish. Det har alltid funnits och finns än i dag skillnad mellan de här två etniciteterna. Exempelvis talar de olika varianter av tyska och har tidvis svårt att förstå den andra varianten, schweiziska amishvagnar är alltid utan tak och schweiziska amish har bevarat jodding och kan ännu i dag jodla.

Delningen av amishfolket i amish och schweiziska amish har inget att göra med oenigheter, utan beror på var i Europa ens förfäder bodde och när de emigrerade. Det är

främst amish som efter att de bosatt sig i USA har splittrats i flera grupper, medan schweiziska amish har förblivit en grupp. Kraybill (1994b, s. 53-57) konstaterar att splittringar har skett på grund av oenigheter i hur man ska förhålla sig till nya fenomen och innovationer under 1900-talet. Bland amishfolket är gruppen Swartzentruber mest konservativa, följt av Old Order Amish⁹ och Andy Weaver-gruppen. New Order Amish och Beachy Amish är mera liberala amishgrupperingar. Enligt The Young Center for Anabaptist and Pietist Studies vid Elizabethtown College (2014) finns de största amishbosättningarna i delstaterna Ohio, Pennsylvania, Indiana, Wisconsin och New York. I dag finns det ungefär 290 000 individer som hör till amishrörelsen. Även i Kanada finns det små amishbosättningar (Kraybill, 1994a, s. 3).

3.2 Religion

Amishfolket är en kristen, protestantisk rörelse som ingår i anabaptisternas skara. Enligt Kraybill (2001, s. 8) har Jakob Ammann, amishrörelsens grundare, inte lämnat efter sig några böcker om sina läror och teorier, utan endast några brev. De flesta amish i dag har inte läst hans brev (Kraybill, Johnson-Weiner & Nolt, 2013, s. 33), utan för sin religion förlitar sig amish på Bibeln och anabaptistisk litteratur skriven före Ammanns tid. Kraybill, Johnson-Weiner och Nolt (2013, s. 62-63) skriver att amishfolket själva inte hyser något intresse för teologi och teologiska spekulationer, utan de tyr sig till sådant andra skrivit. En viktig del i deras tro utgörs av Dordrechtbekännelsen som skrevs år 1632 av holländska mennoniter. Dordrechtbekännelsen kan liknas vid en trosbekännelse och den behandlar de doktriner som amishfolket bekänner sig till. Den innehåller 18 artiklar, bland annat behandlar den dop, synd, evigt liv, fottvagning och bannlysning. När man ska undervisa de som ska bli döpta används Dordrechtbekännelsen som grund. Annan viktig litteratur är *Martyrs Mirror* och *Ausbund*. Nolt och Meyers (2007, s. 5) skriver att *Martyrs Mirror* är en bok som innehåller skildringar av förföljelserna under tiden i Europa och speciellt martyrs död. Genom den här boken hålls minnet av förföljelserna vid liv och utgör en viktig del i hur synen på det resterande samhället ser ut. *Ausbund* är amishfolkets psalmbok och härrör sig också från tiden för förföljelserna.

⁹ Old Order Amish representerar den historiskt ursprungliga amish och deras namn myntades på 1860-talet (Kraybill, 1994, s. 54-55).

Amishfolkets liv regleras av *ordningen*, det vill säga kyrkoordningen. von Martens (2001, s. 39) skriver att ordningen delvis har sin grund i Dordrechtbekännelsen. Kraybill (2003, s. 10) beskriver ordnung som en uppsättning religiösa regler, som reglerar både det privata, det allmänna och det ceremoniella beteendet. Det finns både positiva och negativa regler, det vill säga både sådant man får göra och sådant man inte får göra. Ordningen finns inte nedskriven, utan den förs vidare mellan generationerna främst genom att de yngre iakttar de äldre för att se hur de uppför sig i olika situationer, men ibland förs den även vidare muntligt. Ordningen varierar mellan olika amishförsamlingar. Ordningen är inte slutgiltig, utan när samhället och omgivningen förändras kommer ordningen att ändras. Ett exempel på när ordningen har förändrats är när det blev möjligt för enskilda hushåll att dra elektricitet till huset. I det här fallet instiftades en regel i ordningen där amishfolket förbjöds att ansluta sig till det allmänna elnätet. Det som är förbjudet kallas för världsligt. När en regel en gång är tillagd i ordningen är det svårt att få den ändrad.

Kraybill (2001, s. 116-117) konstaterar att det är först när vuxna döper sig som de binder sig vid att följa ordningen. Före dopet är de inte tvingade till det och kommer inte att straffas om de bryter mot reglerna. Vanligtvis döper sig ungdomar i amishfolket efter att de fyllt 16 år men före de fyllt 21 år. Innan barnen har döpt sig anser amishfolket att det är föräldrarna som har ansvaret för sina barn (Huntington, 2003, s. 164). Kraybill (2001, s. 131-139) skriver att om medlemmar ur amishfolket efter att de har döpt sig bryter mot reglerna riskerar de att bli bannlysta av amishsamhället. Bannlysning kallas för *meidung*. Den som brutit mot reglerna får först en varning och om han eller hon inte bättrar sig blir personen bannlyst. Det finns bannlysning som existerar i sex veckor och permanent bannlysning. Om personen efter sex veckor inte kommer och bekänner sina synder, blir medlemmen permanent bannlyst ur amishförsamlingen. Som permanent bannlyst isoleras amishmedlemmen från amishsamhället, eftersom medlemmen inte är tillåten att delta i gudstjänster och andra amishmedlemmar inte är tillåtna att interagera med den bannlysta, till exempel är det förbjudet att äta vid samma bord som bannlysta medlemmar och att ta emot gåvor från dem. Trots att man är bannlyst, finns det alltid en möjlighet att återvända till amishsamhället som medlem. Då måste man gå till ledarna inom församlingen och erkänna att man gjorde fel och säga att man vill bättra sig.

Ordningen förstärks av hotet om bannlysning, det finns ett straff om man bryter mot reglerna. Därför strävar amishmedlemmarna att hålla reglerna och hålls på så sätt kvar i församlingen, eftersom det är mycket smärtsamt att bli bannlyst. Vid en bannlysning förlorar en amish alla sina kontakter till amishsamhället och således sin säkerhet, eftersom amishsamhället är det enda samhälle de känner till. Bannlysningen är en viktig form av social kontroll i amishsamhället. (Kraybill, 2001, s. 139-141)

Amish har sedan sin uppkomst betonat en distansering från resten av världen. Kraybill, Johnson-Weiner och Nolt (2013, s. 72-74) skriver att det här grundar sig på den anabaptistiska tanken om att kyrkan och samhället ska hållas separerade. Det finns också ställen i Bibeln där det förespråkas en distansering från världen¹⁰. En distansering mellan kyrkan och samhället utkristalliserades tydligt under tiden anabaptisterna bodde i Europa där de blev förföljda och dödade. Med en distansering från världen menas inte en distansering från världssalltet, utan från det omgivande samhället och dess institutioner, kultur och värderingar. Distanseringen sker på fyra olika plan: det kulturella, det sociala, det tekniska och det legala (Kraybill, 2003, s. 12). Kraybill (2001, s. 44-46) skriver att de företeelser och element som amishfolket inte godkänner anser de vara för världsligt för dem. Distansering från omvärlden är ett sätt att försöka bevara renheten i amishsamhället. Det är hela tiden en kamp för amishsamhället att hålla sig distanserat från resten av världen och trycket har de senaste åren bara ökat. En del människor inom amishsamhället fruktar att distanseringen småningom kommer att minska, för att sedan försvinna helt.

Kraybill (2001, s. 28-33) skriver att en viktig del i amishfolkets religion är det de kallar *gelassenheit*. *Gelassenheit* kan översättas till underkastelse eller en ödmjuk inställning. Amishfolket underkastar sig högre auktoriteter och den högsta auktoriteten är Gud. Det betyder att de följer den väg Gud har valt åt dem utan att protestera, oavsett om den leder till svårigheter eller lycka. Kraybill (2013, s. 340) poängterar att trots att amishfolket är medvetna om vad som hör till religionen, vad som inte hör till den och vad som är tillåtet, finns det vissa fall där traditionen går före. Ett sådant fall är det som av amishfolket kallas för *powwowing* eller *brauche*. Med det menas en form av healing där en person använder speciella formler och besvärjelser som sägs ha krafter att

¹⁰ Till exempel står det i Jakobs brev 4:4. ”Ni trolösa, vet ni inte att vänskap med världen är fiendskap mot Gud. Den som vill vara världens vän blir Guds fiende”.

upptäcka och driva ut sjukdomar ur kroppen. Många amishmedlemmar anser att powwowing är en sorts häxkraft och använder det inte. Det är främst de mera konservativa grupper som stundtals använder sig av powwowing.

Amishfolket är en religiös grupp, men de saknar yttre tecken på det, till exempel kyrkobyggnader, symboler och religiös undervisning. Deras religion är inte bara en sektor av livet, utan religionen präglar hela livet och är gemensam. (Kraybill, 2003, s. 9-10)

3.3 Samhälle

Amishsamhället består av två viktiga element. Det ena elementet är familjen och det andra elementet består av kyrkan och dess distrikt. En amishfamilj är stor, medelantalet barn ligger på sju (Kraybill, 2003, s. 8) och Kraybill (2001, s. 16) konstaterar att över 90 % av amishbarnen låter sig sedan döpas och förblir i amishsamhället. Kraybill (2003, s. 8-9) skriver att på en amishgård bor inte bara föräldrarna och deras barn, utan vanligtvis bor också mor- och farföräldrarna där om de är för gamla för att sköta en egen gård. Amishfolket har inte för vana att placera sina äldre på äldreboenden, utan familjen tar hand om de släktmedlemmar som inte klarar sig själva. Det är viktigt inom amishsamhället att man tar hand om varandra och stöder de som har det svårt. Om amishmedlemmar drabbas av en katastrof eller olycka av något slag, kommer resten av amishsamhället till hjälp. Hjälpen kan innebära ekonomiskt stöd, men även bestå av praktiska element, som till exempel att hjälpa till att bygga en lada då den förra har förstörts i en brand. Om hjälpen är pengar har den samlats in från andra amishmedlemmar, eftersom amishfolket inte tar emot stöd av staten. Det skulle hota deras distansering från omvärlden.

Till skillnad från en stor del av omvärlden, konstaterar Kraybill (2001, s. 46-47), ser amishfolket inte arbetet som något nödvändigt ont, utan arbete är ett nöje och ett sätt att tjäna Gud. Lathet förknippas med djävulen. Traditionellt har amishfolket varit jordbrukare. Jordbruket har erbjudit jobb åt hela familjen och svetsat samman familjen och hela amishsamhället, eftersom en enskild individ inte klarar av att sköta ett jordbruk själv. Kraybill (1994a, s. 10-11) skriver att under de senaste årtiondena har många amishfamiljer sett sig tvungna att överge jordbruket som ett sätt att tjäna sitt uppehälle

och istället sökt andra arbeten. Det finns många orsaker till varför amishfamiljer övergett jordbruket. En orsak är att jordbruksmarken inte räcker till åt alla amish och en annan är att den jordbruksmark som är tillgänglig är dyr. En tredje orsak är att det uppkommit många nya regler för jordbruket, regler som amishfolket inte alltid klarar av att följa på grund av deras distansering från resten av världen. När medlemmar ur amishsamhället väljer yrke gäller det att välja ett som ordningen godkänner. Eftersom amishfolket inte är tillåtna att studera vidare efter åttonde klass är det främst praktiska yrken som väljs (Kraybill, 2001, s. 47). Kraybill (1994a, s. 12-13) listar många yrken där man kan finna amishfolket i dag och några exempel är snickare, industriarbetare, smeder och egenföretagare. Att amishfolket i allt större grad väljer andra yrken framför jordbruket kommer småningom att synas också i deras samhälle, ett samhälle som har formats av jordbruket. Också influenser från omvärlden kommer att lättare hitta sin väg in till amishsamhället, eftersom många av deras nya yrken förutsätter kontakt i högre grad med resten av världen, något som inte behövts när amishfolket främst var jordbrukare.

Förutom jordbruket finns det även andra element som gör att det är lätt att känna igen amishfolket för utomstående och för amish att känna igen varandra. Ett element är språket, amishfolket pratar en variant av tyska sinsemellan. Dessutom är de klädda på vissa bestämda sätt i vissa bestämda färger. Det finns variationer inom klädseln och det beror bland annat på kön, ålder, hur konservativ ens grupp är och civilstånd. Ett annat element som skiljer amishfolket från omvärlden är deras transportmedel. Amishfolket använder häst och vagn som transportmedel. Det är inte tillåtet att äga bilar för döpta amishmedlemmar, men att åka i en bil är tillåtet. Hur vagnen ser ut beror på var man bor och till vilken gren av amishfolket man tillhör, eftersom det finns variationer. Eftersom det tar längre tid att färdas med häst och vagn bor amishhushåll i en församling nära varandra. Hästen och vagnen saktar också ner tempot i amishsamhället. (Kraybill, 2001, s. 54-79)

Det andra viktiga elementet i amishsamhället är kyrkan och dess distrikt. Kraybill (2001, s. 91-110) skriver att de amishhushåll som bor nära varandra formar ett distrikt. Ett distrikt är detsamma som en församling. Ett distrikt består av mellan 20 till 30 hushåll. Distriktets geografiska storlek beror på hur många amishhushåll som bor i området. Distrikten är självständiga från varandra, det finns ingen överordnad

institution som reglerar religionsutövningen. Församlingen leds av manliga ledare och bland ledarna finns det en biskop, två till tre präster och en diakon. Biskopen är den som har högst auktoritet. Ledarna är inte avlönade eller religiöst utbildade, utan gör det frivilligt. De som är ledare i en amishförsamling är ofta äldre män som lyckats i livet enligt amish mått mätta, det vill säga att hela deras familj lever enligt ordningen. Vem som väljs till ledare bestäms enligt lottningsprincipen bland de kandidater församlingen nominerat och uppgiften består livet ut.

En församling har en egen ordning, som ändras genom att amishförsamlingen röstar för eller emot biskopens förslag om ändringar. Nolt och Meyers (2007, s. 80) konstaterar att hur en amishförsamling ändrar sin ordning beror också på hur omgivande församlingar beslutat. Om en amishförsamling som anses vara mera liberal har bestämt att en innovation är tillåten, kommer troligtvis de mera konservativa grupperna att förbjuda innovationen. Med hjälp av ordningen karaktäriserar sig en amishförsamling och skapar gränser till andra församlingar. Kraybill (2003, s. 8) skriver att amishfolket inte har några kyrkobyggnader, utan gudstjänster och religiösa ceremonier sker i amishförsamlingens hem. Var man håller gudstjänsterna bestäms med hjälp av ett roterande system, så att alla amishhushåll i en församling åtminstone en gång per år står som värd. Amishfolket firar gudstjänst varannan söndag och nattvard två gånger om året.

Kyrkodistriktet växer med åren och när de blir för stora delas de alltid, eftersom amish värdesätter småskalighet och det lokala (Kraybill, 1994a, s. 2-3). Kraybill, Johnson-Weiner och Nolt (2013, s. 137-146) skriver att det också är möjligt för olika distrikt att samarbeta med varandra. Samarbetet sker bland annat genom att man har en gemensam ordning, deltar emellanåt i de andra församlingarnas gudstjänster och har ibland gemensamma ledare. Gemensam ordning innebär inte att den behöver överensstämma till punkt och pricka, utan små detaljer kan variera. Antalet distrikt som samarbetar med varandra kan vara allt från två och uppåt. Kyrkodistriktet som har ett samarbete behöver inte ligga nära varandra geografiskt sett, utan det kan finnas ett stort avstånd mellan dem. Det här beror på att amishfolket ibland flyttar, exempelvis om det finns bra och billig jordbruksmark någon annanstans kan en del av distriktet flytta dit och starta ett eget distrikt men inleda ett samarbete med sitt gamla distrikt. I vissa samarbetande

kyrkodistrikt träffas ledarna en eller flera gånger om året och diskuterar, medan andra endast träffas då situationen kräver det, exempelvis när en regel ska ändras.

Kraybill (2001, s. 106) konstaterar att amishsamhället kännetecknas av att det är lokalt, småskaligt, kompakt, homogent och informellt. Med det lokala menas att för amishfolket kretsar livet kring det närliggande området och människorna som bor där. Amishmedlemmar växer upp och umgås med samma människor hela livet. Småskalighet innebär att amishfolket skyggar från storskalighet, exempelvis delas distrikten då de blir för stora. Med det kompakta menas att i amishsamhället finns det ingen specialisering eller separering av olika sociala element, utan allt går in i varandra. Religionen genomsyrar allt och det existerar varken specialisering eller separering i exempelvis utbildning, arbete, religiöst utövande och barnuppfostran. Det homogena utgörs av att alla amishmedlemmar har samma utbildning, åtta år i grundskolan, och förr i tiden också av jordbruket. I amishsamhället existerar det ingen byråkrati, utan samhället är informellt och drivs genom informella band som släktband, gemensamma traditioner och en delad misstro till omvärlden.

Amishfolket har sedan rörelsens uppkomst strävat efter att leva distanserat från omvärlden. Kraybill (2001, s. 268-294) skriver att trots den här strävan befinner sig amishfolket i nuläget i ett beroendeförhållande till resten av samhället, till exempel arbetar eller äger många amish i dag företag där man producerar produkter och de här måste säljas för att företaget ska gå på vinst. Amishfolket använder sig även av utbildade läkare, veterinärer och tandläkare. Samtidigt är också omvärlden beroende av amishfolket, exempelvis drar amishfolket in mycket pengar genom att tjäna som turistattraktion och skulle amishfolket försvinna skulle den här inkomsten försvinna. Amishfolkets relation till staten och dess institutioner har kantats av svårigheter som lösts efter bästa förmåga. De följer lagen, men om lagen skulle strida mot deras religion är det religionen som segrar. Framför allt förknippar de staten och regeringen med det världsliga, som är det de ska hålla sig distanserat till. Det går att säga att amishfolkets inställning till staten är kluven, det finns både positiva och negativa element med staten.

3.4 Media och amishfolket

Weaver-Zercher (2001, s. 5-12) skriver att amishfolket genom tiderna har varit både omtyckta och ogillade av det omgivande samhället. Under 1700- och 1800-talen, in till början av 1900-talet fanns det inte mycket som skiljde amishfolket från resten av samhället. De flesta var jordbrukare och använde häst och vagn som transportmedel. Det var först när industrialiseringen och moderniseringen på 1900-talet satte fart som skillnader mellan amishfolket och omvärlden började framträda. Före det hade amishfolket relativt obemärkt smält in bland andra små religiösa rörelser.

Under tidigt 1920- och 1930-tal förmedlades ofta genom de få böcker och artiklar de figurerade i en bild av amishfolket som en grupp med en främmande kultur och med lite dumma medlemmar (Weaver-Zercher, 2001, s. 53-56). Weaver-Zercher (2001, s. 49-52) skriver att den här uppfattningen började förändras under slutet av 1930-talet och början av 1940-talet. Det publicerades då flera reportage om amishfolket och de började småningom förknippas med Förenta staternas förflutna. Den här förändringen berodde på flera faktorer, men ingen av dem inbegrep amishfolket som en aktiv aktör. En faktor var att man i USA var rädd för att alla folk kulturer snart skulle förlora sina unika drag och försvinna in i Förenta staternas smältdegel. Därför blev det aktuellt att samla in så mycket information som möjligt om de här kulturena innan de försvann och amishfolkets kultur räknades till en av de hotade kulturena. En annan faktor som gjorde att amishfolket blev välkänt utanför sitt närområde var skolhuskonflikten som uppstod under samma tid och sedan fortsatte till 1970-talet, då den slutligen fick ett slut.

Det som menas med skolhuskonflikten är att amishfolket motsatte sig att skicka sina barn till större skolor. Tidigare hade skolorna varit små och oftast bestått av ett rum där alla klasser undervisades, så kallade enrumsskolor, men under första delen av 1900-talet började undervisningen reformeras. En reformation var att många små skolor slogs ihop till en stor och att klasserna skildes åt genom olika klassrum. Amishfolket protesterade mot det här av flera orsaker, bland annat för att undervisningen började inbegripa mera kunskap än vad amishfolket ansåg vara nödvändig och skolorna låg långt borta. Dessutom skulle amishbarnen i de nya skolorna utsättas för mycket influenser från omvärlden, vilket kunde hota amishfolkets samhälle genom att färre vuxna valde att bli döpta. I olika delstater uppstod den här konflikten olika år, men det som anses vara

slutet på den är rättegången Wisconsin mot Yoder. I rättegångsbeslutet gavs det rätt åt amishfolket och det innebar att de kunde grunda sina egna skolor. (Meyers, 2003, s. 87-106)

Weaver-Zercher (2001, s. 60-78) skriver att amishfolkets kamp för sina egna skolor blev känd i USA av den enkla orsaken att New York Times började publicera artiklar om skolhuskonflikten vilka många amerikaner läste. Artiklarna slog an en sentimental känsla i många. Konflikten visade upp den strid som för tillfället utspelades i det amerikanska samhället, en strid mellan traditionella religiösa övertygelser och vetenskapliga framsteg. Många amerikaner kopplade samman enrumsskolorna med Amerikas förflutna, det vill säga tiden då Amerika byggdes upp. De ansåg att enrumsskolorna var en bidragande faktor till att Amerika hade blivit ett bra och välutvecklat land att bo i. Nyhetsartiklarna om amishfolket och skolhuskonflikten gjorde att amerikaner blev mera nyfikna på amishfolket och ville ha mera information om dem. Det här hörsammades och information om amish publicerades i form av exempelvis barnböcker, artiklar och bilder. Informationen om amish som spreds under den här tiden skulle bidra till utvecklingen av amishområden som turistattraktioner. Amishfolket blev känt genom sin kamp för bevarandet av enrumsskolorna och som David Weaver-Zercher skriver:

the Amish fight struck a chord with Americans who, by the process of associating the defenders with the building they defended, reimagined the Amish as more virtuous and more "American" than they had ever been imagined before. (Weaver-Zercher, 2001, s. 69)

Weaver-Zercher (2001, s. 78-81) konstaterar att amishfolket genom konflikten hade lyckats höja sig över de tidigare uppfattningarna om att de skulle vara främmande och istället börjat associeras med amerikanskhets och det gamla goda amerikanska samhället. Småningom kopplades också amish samman med andra symboler från Amerikas föreställda förflutna¹¹, det vill säga små etniskt homogena byar på landsbygden där människorna brydde sig om varandra och hjälpte varandra. Amishfolket började tjäna

¹¹ På engelska imagined past (Weaver-Zercher, 2001, s. 70). Med ordet föreställda menas inte att Amerikas förflutna skulle vara påhittat, men snarare att det förflutna med tiden blivit förskönat och till en del inte motsvarar verkligheten något mera, utan snarare påminner om en utopi.

som en länk till det här föreställda förflutna, oavsett om den här visionen motsvarade amishfolkets verklighet nu eller 1800-talets verklighet.

Efter att amishfolket börjat betraktas mera positivt av allmänheten och börjat ses som en symbol för Amerikas föreställda förflutna dröjde det inte länge innan många olika aktörer använde sig av amish för att attrahera allmänhetens intresse, till exempel amishfigurer, kokböcker och amish som en turistattraktion. I dag existerar det mycket turism kring amishfolket, exempelvis guidade turer i landskap där amish bor, informationscentrum om amish och amishinspirerade temaparker. Nolt och Meyers (2007, s. 95) konstaterar att turismindustrin kring amish presenterar och förstärker bilden av amishfolket som ett enkelt och jordbrukande folk som fortfarande lever kvar i sekelskiftet 1800-1900. Den här bilden stämmer bara delvis överens med amishfolkets verklighet.

Weaver-Zercher (2001, s. 13) skriver att amishfolket ofta varit tysta symboler, det vill säga de har inte själva sagt något om sin symbolstatus i resten av världen, vilket gjort att de som använt och använder sig av amish inte behöver vänta sig någon kritik. Amishfolket har sällan protesterat mot de ändamål de används för. Zimmerman Umble och Weaver-Zercher (2008a, s. 4) frågar sig vem det är som har bestämmanderätt när det produceras bilder i media av amishfolket? Är det media, som i dag både kan upptäcka, informera och forma information? Eller är det amishfolket själv eller publiken som konsumerar? Det finns inget enkelt svar på den här frågan. Alla aktörer har makt och valmöjligheter, men på samma gång begränsas de av kontexten de deltar i. Trots amishfolkets motvilja mot media, existerar det i dag en stor mängd mediaprodukter kring dem, något som till stor del beror på att de fascinerar omvärlden genom att de uppfattas som annorlunda. Kraybill, Johnson-Weiner och Nolt (2013, s. 414-415) skriver att amishfolket är en del av populärkulturen, eftersom de av omvärlden betraktas som autentiska och kan ses som rollmodeller i till exempel religiositet eller i att motstå moderniteten.

Amishfolket figurerade och figurerar ofta i media på många olika sätt. Som exempel kan nämnas vykortsmotiv, tidnings- och nyhetsartiklar, dikter, filmer och böcker (Zimmerman Umble & Weaver-Zercher, 2008b, s. 19-22). Weaver-Zercher (2001, s. 104-114) skriver att år 1955 uppfördes musikalen *Plain and Fancy* i New York som

handlar om två ”vanliga” människor som besöker och utforskar en amishbosättning i Lancaster, Pennsylvania. Pjäsen behandlar bannlysning, där en medlem ur amishrörelsen riskerar att bli bannlyst. Bannlysning har som tema varit populärt att använda sig av. Också i Kitty-boken *The Witch Tree Symbol* finns bannlysning som ett tema. I både *Plain and Fancy* och Kitty-boken avvärjs bannlysningen. Weaver-Zercher konstaterar att många amerikaner på 1950-talet upplevde ett obehag kring intoleransen som fanns i amishsamhället gällande när medlemmar brutit mot regler och genom att behandla obehaget i media kunde det diskuteras. Det här obehaget och misstanken mot stark religiositet försvann aldrig, utan finns alltid i bakgrunden då amish kommer upp som ett aktuellt ämne.

Inte bara i musikal- och bokvärlden har amish behandlats, utan också i olika filmer och dokumentärer. Den film som väckt mest intresse är filmen *Witness* regisserad av Peter Weir. Den kom ut år 1985 och den handlar om hur en amishpojke på besök i storstaden blir vittne till ett mord. Polisen som utreder det här mordet blir tvungen att skydda pojken för mördarna genom att klä ut sig till amish i amishsamhället och på samma gång lösa mordgåtan. Kraybill (2001, s. 280-281) skriver att när amishfolket blev medvetna om att en sådan här film skulle spelas in började de protestera, eftersom filmen stod för allt som amishfolket motsatte sig. Weaver Zercher (2001, s. 159-166) skriver att inte bara amishfolket motsatte sig filmen, utan kritiken kom också från andra håll. Kritiken riktades bland annat mot att filmens bild av amish inte stämde överens med verkligheten. Det ansågs också omoraliskt att producera en film om ett folk som ville vara ifred. Andra filmer har följt *Witness*, till exempel *For Richer or for Poorer* som handlar om ett ungt par som klär ut sig till amish och gästar ett amishsamhälle och filmen *Amish Grace* som behandlar skolskjutningen i en amishskola i samhället Nickel Mines 2006. Det finns också många dokumentärer om amishfolket. Som exempel kan nämnas *The Devil's Playground* som följer amishungdomar under rumspringa¹².

Det finns flera olika sorters författare som använder sig av amish. Luthy (1994, s. 117) konstaterar att det finns mycket barnböcker om amish, speciellt på 1930- och 1940-talen publicerades många. Det här sammanfaller med tiden när det omgivande samhället blev

¹² Kraybill, Johnson-Weiner och Nolt (2013, s. 212-230) skriver att rumspringa är den period i livet för amish när han eller hon har slutat skolan, men ännu inte döpt sig. Under den här tiden är reglerna inte så strikta och ungdomarna har möjlighet att prova på och fundera över valet om de vill döpa sig.

intresserade av amish och inställningen till dem blev mera positiv. Kraybill, Johnson-Weiner och Nolt (2013, s. 383-384) skriver att många skönlitterära författare använder sig av amishfolket i sina böcker. Amishfolket behöver inte alltid vara huvudkaraktärerna, utan de kan också finnas mera i skymundan men ändå ha en given plats. En roll som amishfolket kan ha i skönlitteratur är att de är exotiska men på samma gång relikier från en försvunnen värld. En annan roll är att de kan vara de som kommer att rädda världen på ett eller annat sätt. Amishfolket kan i skönlitteratur också presenteras som stränga sektmedlemmar. Dessutom finns det romantiska romaner där amish står i centrum i böckerna. Även forskare som forskar och publicerar studier om amishfolket bidrar till publiciteten runt amishfolket. Det finns också många före detta amish, det vill säga människor som valt att lämna amishsamhället, som skriver om sina upplevelser. Deras skildringar tenderar ofta att vara negativa.

Enligt Olshan (1994, s. 232-233) existerar det mycket litteratur, både vetenskaplig och skönlitteratur, där amishfolket främst skildras ur en positiv synvinkel. Det här är intressant med tanke på att många av de värderingar¹³ som värdesätts i samhället är sådana värderingar som amishfolket förkastar. Weaver-Zercher (2001, s. 191-194) skriver att man måste komma ihåg när man ser något om amish, att det man ser är en produkt som kommit till genom mängder av val, till exempel vilka teman man ska ta upp och vilka som får komma till tals. Det här betyder att det inte finns en heltäckande bild av amishfolket genom olika skildringar, utan det är olika sidor olika aktörer ansett vara viktiga att visa upp. Det existerar också problem i amishsamhället, och ingen bild vare sig hur positiv, välbalanserad eller negativ den är motsvarar verkligheten, utan den är bara en av många representationer av verkligheten.

Kraybill, Johnson-Weiner och Nolt (2013, s. 415-419) konstaterar att amishfolket under 1800-talet fram till 1960-talet betraktades främst som underliga och blev nedvärderade av omvärlden, något som förändrades i och med skolhuskonflikten och den ökade turismen. I dag beundrar människor och fascineras av amishfolket och amishfolket väcker nyfikenhet hos resten av världen. Amishfolket står som symbol för Amerikas föreställda förflutna, där amishfolkets tro på konservatism och traditionalism framför modernitet framhävs och där deras sammanhängande liv upphöjs. Trots det amishfolket

¹³ Som exempel kan nämnas individualism, individuell frihet och religionsfrihet (Olshan, 1994, s. 231-242).

förknippas med är omvärlden ändå inte säker på om amish ska ses som rollmodeller eller som något förlegat. Förhållandet till amishfolket är komplext, på ena sidan finns beundran, fascination och nyfikenhet och på andra sidan finns misstänksamhet och förkastande. Jag anser att det är just det här komplexa förhållandet av både positiva och negativa element som gör amishfolket så välkänt i USA, människor vet inte riktigt hur de ska förhålla sig till dem. En av orsakerna till att det existerar så mycket om amishfolket i media och populärkultur är just ett försök att komma underfund med vad amishfolket egentligen betyder för USA i dag.

4 Kitty Drew i den litterära kontexten

I det här kapitlet ges först en definition av begreppet genre, sedan behandlas genren kriminallitteratur och hur genren har växt fram och utvecklats. Efter det fortsätter jag med att skriva allmänt om flickböcker och flickboksforskningen. Därefter tar en skildring om Kitty Drew och hennes skapare vid. I det här underkapitlet tas också långserien upp som är en särskild undergenre inom genren flickboken, eftersom Kitty-böckerna är en långserie. Kapitlet avslutas med en beskrivning av handlingen i *The Witch Tree Symbol*. Kapitlets syfte är att introducera de två genrerna Kitty anses tillhöra, information som är viktigt för att klargöra analysen i kapitel fem, och att presentera hur Kitty-serien uppkom.

4.1 Kriminallitteratur

Öhman (2002, s. 20) skriver att en genre är den ram som bestämmer vilken sorts tema en bok kan gestalta för att den fortfarande ska tillhöra en viss genre. Dessutom bestämmer genren hur och med vilka medel författaren kan göra det. Öhman (2002, s. 187) liknar genren vid en karta och skriver att ”genren ger alltid ett bestämt perspektiv på världen, även om det inte gör anspråk på att säga något om hela världen”. När en läsare vet till vilken genre en bok hör vet han eller hon redan vad som kan förväntas av boken genom erfarenhet av andra böcker personen läst inom samma genre. På samma gång måste det nämnas att genrer inte är vare sig helt konventionella eller helt omstörtande, utan de fungerar som en bestämning av var ett verk hör hemma men på samma gång är det inte en definitiv kategorisering (Plain, 2001, s. 89). Verk kan tillhöra flera olika genrer och verk även bidra till att genrer förändras.

I den här avhandlingen används kriminallitteratur och deckare som synonymer. Olaisen (2003, s. 7) skriver att en deckare är en bok där en person fungerar som problemlösare och löser ett eller flera brott. Som problemlösare kan exempelvis en detektiv, en polis eller en privatspanare fungera. Plain (2001, s. 3) konstaterar att en deckares centrala uppgift är att konfrontera och tämja monster och genom det göra det fiktiva samhället säkert igen.

Det verk som brukar benämnas som den första moderna deckaren är Edgar Allan Poes *Morden på Rue Morgue* som publicerades år 1842. Arthur Conan Doyles Sherlock Holmes är nästa steg i utvecklingen, där Holmes genom induktiva metoder löser brott. Holmes befinner sig på gränsen till samhället genom sin säregenhet. Han röker opium, spelar fiol och utför experiment där etiken ibland kan ifrågasättas. Det är genom doktor Watson, Holmes trogna följeslagare, som läsaren får läsa om Holmes bedrifter. Watson själv beundrar oerhört Holmes förmåga. Samhället som skildras är stabilt, något som också finns i nästa steg i kriminallitteraturens utveckling, pusseldeckaren där Agatha Christie kan fungera som ett exempel med sina två problemlösare, Hercule Poirot och Miss Marple. I Christies böcker är samhället också för det mesta stabilt. Samhället kommer i obalans genom brotten som begås i böckerna, men genom att brottslingen blir avslöjad och fasttagen stabiliseras samhället igen. Under mellankrigstiden, det vill säga mellan första och andra världskriget, uppkom en ny sorts deckaregenre. Genren kallas för den hårdkokta deckaren och i den är det inte bara frågan om en ond person. Ondskan finns överallt i samhället och ofta återfinns den i samhällets ledande personer. Den hårdkokta deckaren kritiserar samhället genom sin huvudperson som ofta är utstött. Element som kritiseras är bland annat korruption och ett bristande rättsväsen. Under mellankrigstiden uppstår också ungdomsdeckaren som en genre. Efter andra världskriget dog inte de olika genrerna inom kriminallitteraturen ut, utan författarna fortsatte att skriva enligt dem men de utvecklade dem också och skapade nya undergenrer. Som exempel kan nämnas spionromaner, thrillers och polisromaner. I spionromaner är det en spion som står i centrum och den fick sitt genombrott i och med det kalla kriget. I thrillers är ett av huvudelementen spänning och polisromaner fokuserar på poliser. Sedan 1940-talet har kriminallitteraturen utvecklats, till exempel finns det idag så kallade genrehybrider där flera olika genrer blandas. (Bergman & Kärrholm, 2011, s. 14-27).

Öhman (2002, s. 37-45) skriver att något som under de senaste trettio åren utvecklats är att det i dag är lika vanligt med kvinnliga som manliga huvudkaraktärer i deckare. Tidigare framställdes kvinnor i kriminallitteratur ofta som hjälplösa eller som tvivelaktiga karaktärer. Kvinnliga detektiver får ofta kämpa för att inte bli nedvärderade som detektiver och deras arbete avbryts ibland av andra viktiga saker så som hushållssysslor. Oavsett vilket kön huvudkaraktären har uppmärksammar och utforskar kriminallitteratur samhället och missförhållanden i det.

4.2 Flickböcker och ungdomsdeckare

På 1800-talet uppstod flickboken som en egen genre. Det här har ett samband med att tiden man fick vara ungdom förlängdes och åldern unga kvinnor gifte sig i blev högre. Under tiden kvinnorna var ogifta var det viktigt att det fanns passande litteratur för dem, det vill säga sådan litteratur som tränade dem för sin kommande uppgift som husmödrar. Flickboken kan ses som en sorts utvecklingsroman, i centrum står en eller flera personen och den skildrar perioden då en flicka utvecklas till kvinna. Flickboken växte fram i takt med att borgarna som samhällsklass blev mera framträdande och flickboken förknippas framför allt med flickor från borgarklassen. Flickbokens företrädare finns bland annat i böcker skrivna av Jane Austen, Charlotte Brontë och Emily Brontë. I en mera nordisk kontext finns också Fredrika Bremer som en företrädare. De teman som återfanns i de böckerna och som sedan kom att bli centrala för flickboken är bland annat utveckling från flicka till kvinna, kärlek, män och äktenskap. I flickboken är det flickans liv som står i centrum och vilka möjligheter hon har. Flickböcker skrevs oftast av kvinnliga författare. Många anser att flickboken bevarar könsrollerna i samhället, vilket också stämde när den först kom ut. Men under 1900-talet börjar den ifrågasätta det patriarkala samhället, vilket inte kan ses som en bevaring av könsrollerna. I böckerna beskrivs visserligen flickornas liv med allt det innebär, men vad flickorna strävar efter varierar, till exempel efter ett visst yrke, att ta studenten eller att hitta den perfekta mannen. (Westin, 1994, s. 10-12).

Westin (1994, s. 12-13) konstaterar att orsaken till att flickboken uppfattas vara konservativ och bevara könsrollerna i samhället hänger samman med avsaknaden av flickboks forskning. Längre bedrevs det ytterst lite forskning om flickboken. Den forskning som bedrevs ifrågasatte inte begreppet flickbok, utan oftast klassificerades böcker med en flicka som huvudperson som flickböcker. Samma regel gällde inte pojkböcker, där blev det inte automatiskt att böcker med pojkar i huvudrollen sågs mest lämpad för pojkar. Att det forskades ytterst lite om flickboken gjorde att det inte kom några nya perspektiv på flickboken. Det här gjorde att dess låga status inte blev ifrågasatt och den fortsatte att betraktas som en genre där könsrollerna var tydligt uppdelade. Andræ (2001, s. 46) skriver att det här ändras under slutet av 1960-talet och början av 1970-talet då flickboks forskningen kom igång. Framför allt var det det ideologikritiska perspektivet som lockade, där man kritiskt granskade flickboken

exempelvis genom att undersöka könsuppfattningen i boken, något som ännu är aktuellt både i Finland och i andra länder. I och med att flickboksforskningen har ökat har insikterna om dem ökat, till exempel anses de inte nu vara könsrollsbevarande i samma grad som tidigare.

Theander (2006, s. 9-10) konstaterar att det inte är ovanligt att dela upp barn- och ungdomslitteratur i pojk- och flickböcker, utan det är något som gjorts så länge det funnits litteratur särskilt riktad åt de här åldersgrupperna. Det var först på 1900-talet som termerna flick- och pojkböcker blev allmänna. Uppdelningen av litteratur i flick- och pojkböcker gällde ända till 1960-talets mitt, när termerna avskaffades. Att termerna avskaffades berodde på att en ny ideologi blev rådande i samhället. I ideologin framhölls det att flickor och pojkar inte skulle särbehandlas. Under de dryga 60 åren som flick- och pojkböcker fanns etablerades det vissa ramar för vad de vanligtvis behandlade för teman. Andræ (2001, s. 155-159) skriver att pojkböcker ofta handlade om äventyr och resor, där äventyr kunde bestå av bland annat sjöäventyr, skattjakter och skurkjakter. Theander (2006, s. 35) skriver att flickböcker behandlade personlig utveckling, skola, kärlek, olika sorters problem och äventyr. Även i flickboksgenren finns det alltså böcker som behandlar äventyr. En undergenre av äventyr är sådana böcker där fokuset ligger på att lösa ett mysterium, så kallade deckare. Det finns både pojk- och flickdeckare. Theander (2006, s. 152-153) skriver att flickdeckare redan existerade på 1920-talet och på 1930-talet skapades karaktären Kitty.

Flickboken konstaterar Theander (2006, s. 332-361), kopplas ofta samman med triviallitteraturen. Begreppet triviallitteratur är synonymt med populärlitteratur, masslitteratur och skräplitteratur. Det finns ingen klar definition på vad triviallitteratur är. Det finns alltså en liknande diskussion om definitionen av triviallitteratur som med populärkultur. Som tidigare nämnts finns det inte heller någon klar definition för populärkultur¹⁴. Theander använder Boëthius definition av populärlitteratur och han menar att populärlitteratur har tre egenskaper. Den första egenskapen är att olika böcker inom populärlitteratur till utförandet påminner mycket om varandra, till exempel liknande handlingar. Den andra är att populärlitteratur har många läsare, vars litterära krav anses vara låga. Den tredje och sista egenskapen handlar om hur bokens status ser

¹⁴ Se s. 9-10.

ut i sin egen tid. Vad som benämns som populärlitteratur varierar med tiden och det är den litteratur som har dålig status i samtiden som är populärlitteratur. Enligt Theander finns det både flickböcker som uppfyller kraven och flickböcker som inte gör det. Frågan om flickboken hör till populärlitteraturen eller inte beror således till stor del på vem man ställer frågan till och vilken erfarenhet den här personen har av flickböcker.

På 1960-talet försvann uppdelningen av ungdomslitteratur i pojk- och flickböcker. Istället infördes genren ungdomsroman. Inom genren ungdomsroman finns det en undergenre som kallas för ungdomsdeckare, dit de tidigare pojk- och flickdeckare i dag kan sorteras in. Genren har inspirerats av vuxendeckare, men innehåller även drag som inte existerar inom vuxendeckare, till exempel långserier (Bergman & Kärrholm, 2011, s. 144-153). Theander (2006, s. 20) skriver att vissa historiker hävdar att flickboken är föregångaren till ungdomsromanen. Ungdomsromanen anses ofta vara bättre än flickboken och pojkboken, vilket gör att det blir tvivelaktigt om det är en ära att flickboken anges som föregångare. Det här blir speciellt oroväckande om man, som Theander konstaterar, inte forskar desto mera om själva flickboken, eftersom det enda värdefulla med flickboken då blir att den lett till utvecklingen av ungdomsromanen. Kvinnokulturen blir då nedvärderad till att endast betyda något när den utvecklas till något annat. Det här är då inte fallet, eftersom, som det redogjorts för tidigare i denna avhandling, i dag forskas om flickboken och dess rykte har blivit bättre.

4.3 Kitty och hennes skapare

De flesta kvinnor som växte upp under 1960-talet och framåt till 2000-talet och som varit aningen intresserade av läsning har hört talas om Kitty. Rehak (2005, s. ix) skriver att Kitty snabbt blev en ikon i USA och har fortsatt att vara det. Vad hon menar med att vara en ikon kan diskuteras, men jag anser att det är samma sak som att många vet vem Kitty är, har i något skede läst Kitty-böcker och önskat att de skulle vara som Kitty. Rehak (2005, s. xiv) skriver vidare att Kitty ofta dyker upp i amerikanska tidningsartiklar av olika slag, men en sak är gemensamt för dem alla – de lovsjunger Kitty och anser att hon är en rollmodell. Det här är inget specifikt för USA, utan även här i Norden händer det sig att Kitty nämns i media. Ett sådant exempel är Liza Marklunds kolumn i Aftonbladet år 1999 där hon erkänner att hon läste Kitty som liten och att det inte dröjde länge innan hon insåg att Kitty-böcker inte hade någon hög status

i litteraturen. Marklund (1999) försvarar Kitty och säger att hon är en bra rollmodell och att det inte finns många ungdomsböcker där huvudpersonen är en flicka. Enligt Marklund fyller Kitty en viktig roll, något som också Rehak håller med om, exempelvis nämner hon (2005, s. xii) att många aktiva inom kvinnorörelsen på 1970-talet hade läst och tyckt om Kitty. Kittys ikonstatus och inflytande i världen gör att det är befogat med en studie av en Kitty-bok.

Som författare till Kitty-böckerna står Carolyn Keene, något de flesta vet är en pseudonym. Keene är inte den som skapat Kitty, utan det finns flera personer bakom skapandet av Kitty. Rehak (2005, s. 1-25) skriver att allt började med Edward Stratemeyer som föddes år 1862 i USA. Han började som vuxen att skriva små berättelser som han skickade in till olika tidningar i hopp om att de skulle bli antagna och han fortsatte sen med korta böcker, så kallade *dime novels*¹⁵. Efter att han hade gift sig började han frilansa för bokförlaget Street & Smith. Mycket av hur Stratemeyer senare byggde upp sitt eget förlag går att spåra tillbaka till Street & Smith. Vid Street & Smith hade man dragit upp grova instruktioner för hur olika romaner skulle gestaltas, men för det egentliga skrivarbetet hade man anställt skrivare. Efter att romanen var färdig genomgick den en sträng granskning där allt som gick för långt utanför de givna instruktionerna redigerades bort och skrevs om. År 1897 publicerade Stratemeyer sin första bok som var riktad till barn och ungdomar och den blev väl mottagen. Stratemeyer fortsatte på samma spår och inom några år blev han en erkänd författare för barn och ungdomar. Han skrev många nya böcker och märkte att de böcker han skrev under pseudonym sålde lika bra, om inte bättre än de han skrev under sitt eget namn.

Stratemeyer beslöt att starta ett eget företag och dra nytta av det han hade lärt sig från bokförlaget Street & Smith. Han skulle skriva tydliga instruktioner för de böcker som skulle skrivas, men sedan låta anställda spökskrivare skriva själva böckerna. När böckerna var färdiga granskade han dem och säkerställde sig om att instruktionerna hade följts och att karaktärerna inte hade förändrats för mycket. På det här sättet resonerade han att han skulle kunna kontrollera alla spökskrivare och vara medveten om vad som hände i hans serier. Dessutom kunde han om en spökskrivare inte höll måttet

¹⁵ Dime novels förklaras av Oxford English Dictionary vara en bok som kostade en dime, det vill säga ett amerikanskt 10-centsmynt. Rehak (2005, s. 11) skriver att dime novels började dyka upp på 1860-talet och blev allmänt förekommande på 1890-talet. Ofta ansågs sådana böcker ha lägre status än annan litteratur, det vill säga dime novels var populärlitteratur.

avskeda personen och anställa en ny spökskrivare, utan att serien tog någon större skada. Böckerna skulle han sedan så att säga hyra ut till bokförläggare och han skulle kunna hyra ut olika böcker till olika bokförläggare och på så sätt få större del av barn- och ungdomslitteraturmarknaden. När spökskrivarna anställdes av Stratemeyer blev de tvungna att ge upp alla anspråk på de böcker de skrev för hans räkning och de pseudonymer de använde fick de inte utnyttja i andra fall. De fick ändå säga att de jobbade för Stratemeyer och han hindrade dem inte heller från att skriva för någon annan samtidigt. Företaget grundades år 1905 och kallades för The Stratemeyer Syndicate, på svenska kallas det för Stratemeyer-syndikatet. Edward Stratemeyer dog år 1930 och hans två barn, Edna och Harriet tog över företaget. Harriet blev mera involverad och engagerad i företaget. (Rehak, 2005, s. 25-, 123,134-135)

Rehak (2005, s. 107-116) skriver att under 1920-talet blev trenden med mysterieböcker allt starkare och efterfrågan på sådana böcker ökade. Trenden berodde till stor del på Agatha Christies böcker. Stratemeyer insåg att trenden med mysterier troligtvis skulle sprida sig till barn- och ungdomslitteraturen också. Han lanserade snart bokserien Bröderna Hardy¹⁶ under pseudonymen Franklin W. Dixon. Serien blev en succé och Stratemeyer började nu fundera på en serie ämnad för flickor med en kvinnlig detektiv som skulle motsvara Bröderna Hardy. Detektiven skulle ha namnet Stella Strong, men när han skickade in skissen till sitt bokförlag Grosset & Dunlap tyckte de inte om namnet och föreslog Nancy Drew istället, men de lovade att börja publicera serien när manuskripten var färdiga. Spökskrivaren han anlätade för att skriva de första Kitty-böckerna hette Mildred Wirt Benson och hon skrev Kitty-böcker under pseudonymen Carolyn Keene. Den första Kitty-boken lanserades år 1930. Wirt Benson fortsatte att skriva Kitty-böcker, men under 1950-talet ersattes hon av Harriet Stratemeyer själv på grund av bland annat oenigheter om Kittys karaktärsdrag (Rehak, 2005, s. 235-238).

När Kitty skapades fanns det redan från början vissa regler för hur hon skulle beskrivas, något som utökades i och med att Harriet Stratemeyer tog över skrivandet. Rehak (2005, s. 116-119) skriver att Kitty som är 16 år¹⁷ bor i fiktiva River Heights tillsammans med sin pappa, Carson Drew som är advokat och deras hushållerska, Hannah Gruen. Kittys

¹⁶The Hardy Boys.

¹⁷ I samband med att de 34 första Kitty-böckerna omarbetades i slutet av 1950-talet på grund av rasistiska tendenser ändrades också Kittys ålder till 18 år, eftersom åldern för att köra bil hade höjts (Rehak, 2005, s. 246-248).

pappa avgudar henne och har förtroende för henne, vilket betyder att han inte ifrågasätter hennes detektivarbete som ibland gör att hon hamnar i farliga situationer. Kittys mamma dog när Kitty var tre år och att inte ha någon mamma gör Kitty relativt fri från till exempel hushållssysslor och förväntningar om att hon borde hitta en lämplig make och slå sig till ro. Det finns inga negativa drag i Kittys karaktär, utan hon är allt igenom god. Som exempel kan nämnas att hon naturligt antar ledarrollen i grupper, är sparsam och pålitlig. Dessutom tycks hon ha obegränsade ekonomiska resurser, hon går inte i skola och har en egen bil (Rehak, 2005, s. 235-237). Rehak (2005, s. 117) konstaterar att hela världen kring Kitty, det vill säga River Heights, är isolerad från resten av världen och där finns inga oroligheter, exempelvis finns det inga tecken på depressionen under 1930-talet och andra världskriget nämns inte i böckerna (Rehak, 2005, s. 199-201).

Kitty är i de första böckerna helt själv, inga vänner eller pojkvänner nämns i böckerna. Rehak (2005, s. 140-145) konstaterar att det här ändras år 1931 i och med att Bess Marvin och George Fayne antrar scenen. Bess och George är kusiner, men samtidigt varandras motsatser. George är en pojkflicka med mörkt hår och hon är atletiskt byggd, medan Bess är ljushårig, fnittrig och traditionellt kvinnlig. Bess och George blir Kittys vänner och trogna vapendragare i hennes äventyr. Rehak (2005, s. 168-169) skriver att år 1932 kommer Ned Nickerson med i Kitty-böckerna och snart har han blivit Kittys pojkvän. Ned beskrivs i böckerna som blond, stilig, pålitlig och hjälpsam. Trots att nya karaktärer infogas i handlingen ändras inte Kittys status, det är hela tiden klart att hon är huvudpersonen och de andra bara bipersoner. Rehak (2005, s. 93-94) skriver att Stratemeyer-syndikatet tidigt lärde sig att när huvudpersoner i serier växte upp, tappade barn och ungdomar snabbt intresse för serien, eftersom huvudpersonen blev vuxen och vuxnas problem inte alltid intresserar barn och ungdomar. Därför är tiden frusen i många av Stratemeyer-syndikatets böcker. Även i Kitty-böckerna är tiden frusen, något Theander (2006, s. 32) konstaterar. Att tiden är frusen innebär att Kitty inte åldras eller utvecklas. Det här är typiskt för en långserie.

Bergman och Kärrholm (2011, s. 148-151) skriver att en långserie är något som endast förekommer inom ungdomslitteraturen och då speciellt inom undergenren ungdomsdeckare. Typiska egenskaper för en långserie är att det är samma huvudpersoner i böckerna, tiden är frusen och att handlingen i stort sett följer samma

mönster i alla böcker. De påpekar att många av långserierna kom ut under första delen av 1900-talet och att det fanns långserier inom både pojk- och flickböckerna. Långserier ansågs vara populärlitteratur och deras litterära status var låg. Stratemeyer-syndikatet hade flera långserier, till exempel Bröderna Hardy, Kitty och Mary Lou. Theander (2006, s. 332-340) konstaterar att karaktärerna i Kitty-böckerna är antingen goda eller onda, till exempel är brottslingarna onda. Dessutom är karaktärerna platta. Med platta menas att de flesta karaktärer endast besitter en egenskap, de får inget djup i böckerna. Enligt Theander använder Keene också många upprepningar och klichéer.

Rehak (2005, s. 300-313) skriver att på 1980-talet såldes Stratemeyer-syndikatet och med det alla bokrättigheter till bokförlaget Simon & Schuster. I och med att Simon & Schuster fick rättigheterna till Kitty-serien publicerades det snart nya Kitty-böcker, både sådana som kunde anses vara en fortsättning på de gamla och så kallade spinoff-serier¹⁸. I de som anses vara en fortsättning har Kitty gjorts om för att bättre motsvara samtiden, exempelvis då det gäller kläder. Som exempel på fortsättningsböcker kan nämnas *Nancy Drew Files* och som exempel på spinoff-serie Lill Kitty-böckerna, där Kitty och hennes vänner går i tredje klass i skolan.

Kitty har också lanserats utanför USA. Under 1950-talet lanserades Kitty-böckerna i Finland, där Kittys namn översattes till Paula (Yle Uutiset, 2012) och till Sverige kom Kitty-böckerna också på 1950-talet (Theander, 2006, s. 156). År 2003 publicerades den sista Kitty-boken som anses vara i direkt följd från den första boken (Fisher, 2014). År 2005 började serien *Nancy Drew Girl Detective* publiceras, där berättelsen om Kitty är uppdaterad till 2000-talet.

4.4 Sammanfattning av *The Witch Tree Symbol*

The Witch Tree Symbol är som sagt skriven av pseudonymen Carolyn Keene. Det är den 33:e Kitty-boken som publicerats och eftersom den första gången publicerades 1955 innebär det att det är Harriet Stratemeyer som skrivit den, men den har även blivit omarbetad sen dess. Boken inleds med att Kitty och en av hennes grannar besöker ett hus som grannen fått ärva. Kitty är med eftersom kvinnan inte själv vågar gå in i huset.

¹⁸ En spin-off serie är en uppföljare på en annan serie men med en ny vinkling, där till exempel handlingen eller rollerna i serien har ändrats (Oxford English Dictionary).

Där upptäcker de att en del värdefulla möbler blivit stulna och Kitty inser att det är någon annan i huset. Tyvärr hinner hon inte få tag på inkräktaren, utan han lyckas fly, men inte utan att Kitty får en glimt av honom. Kitty blir anlita av grannkvinnan att försöka hitta möblerna, eftersom grannkvinnan är säker på att det är hennes småkusin som tagit möblerna. Vid en genomsökning av huset på jakt efter ledtrådar hittar Kitty en papperslapp där någon tecknat en symbol, troligtvis har tjuven tappat lappen. Grannkvinnan säger att det är en *Pennsylvania Dutch hex sign*, något som stärker hennes misstankar mot kusinen, eftersom han bor i Lancaster, Pennsylvania. Kitty börjar sina efterforskningar genom att med hjälp av det hon såg av förövaren beskriva honom i alla hotell för att se om han bott där. Vid ett hotell får hon napp och får reda på hans namn, Roger Hoelt och ledtråden att han ringt långdistanssamtal till Lancaster, Pennsylvania. Efter att hon hört det här bestämmer hon sig för att åka till Lancaster för att kunna undersöka mysteriet. Kitty informerar sin pappa om sin planerade resa till Pennsylvania och han har inget att invända. Han föreslår att hon ska bjuda med sina väninnor Bess och George, eftersom resan kan bli farlig vilket hon gör.

På vägen till Lancaster får Kitty och hennes väninnor bilproblem och de möter en amishflicka, Manda Kreutz som går hem från Lancaster. Hon har jobbat i Lancaster, eftersom hon velat studera mera, men hon har nu ångrat sig och vill flytta hem igen. Efter att bilen är fixad åker de till Kreutz bondgård för att se hur det gick för Manda, men hon har redan gett sig iväg igen efter att hennes pappa förbjudit alla på gården att prata med henne. Kitty och hennes väninnor räddar Mandas pappa när han blir attackerad av en tjur och blir erbjuden sovplats hos Mandas familj som ett tack för räddningen. Kitty får också i uppdrag att hitta Manda och ta hem henne tillbaka, eftersom pappan ångrar att han var sträng mot henne. När Kitty, Bess och George inleder sina undersökningar möter de svårigheter, eftersom någon spritt ut ryktet att Kitty är en häxa. Själva tror de att det är brottslingen Roger Hoelt som startat ryktet. På grund av ryktet blir Mandas familj avogt inställda mot dem och Kitty, Bess och George väljer att flytta till ett gästhus som drivs av en annan amishfamilj, nämligen familjen Glick. Där fortsätter de efterspaningarna och de får även hjälp i några dagar av deras pojkvänner. Ned är Kittys pojkvän, Burt är Georges pojkvän och Dave är Bess pojkvän. Pojkarna kan inte stanna tills mysteriet är löst, eftersom de måste tillbaka till sina sommarjobb.

Kitty fortsätter sina efterspaningar och hinner också vara med om ett amishtalko¹⁹ och se när amishfolket bygger upp en lada. Kitty och hennes väninnor råkar också ut för farliga situationer, till exempel finns det utlagda hinder på vägen när de kommer körande med bilen, Kitty blir av misstag träffad av en slangbella och Kitty, Bess, George och Manda blir inlåsta i Roger Hoelts gömställe. Ryktena om att Kitty är en häxa försvårar hela utredningen och en del av amishsamhället är misstänksamma mot henne. Kitty lyckas småningom komma fram till att Manda Kreutz troligtvis arbetar för Roger Hoelt och hans fru, men Manda är inte medveten om att paret Hoelt är tjuvar och ohederliga. För att kunna gömma sig har paret Hoelt klätt ut sig och låtsas vara amish, eftersom de har kunskap om amishfolket. Kitty lyckas lokalisera Hoelts gömställe och hittar där Manda, som precis som hon trodde inte har en aning om att Roger Hoelt och hans fru är tjuvar. Tyvärr blir Kitty, Bess, George och Manda inlåsta på vinden på Hoelts gömställe, när de undersöker om de stulna möblerna finns där, vilket de gör. Som tur är kommer polisen och släpper ut dem och snart är paret Hoelt fångade. Kitty får beröm för att hon lyckats lösa mysteriet, men Kitty är anspråkslös och hon funderar redan över hur hennes nästa mysterium och äventyr kommer att se ut.

¹⁹ Så kallad *frolie*.

5 Analys

Det här kapitlet består av flera delar. I den första delen tar jag upp två diskurser om amishfolket som jag identifierat i Kitty-boken *The Witch Tree Symbol* och belyser dem med exempel från boken. Delen är uppbyggd så att jag börjar med den dominerande diskursen jag identifierat och sedan fortsätter jag med den andra diskursen som jag hittat. Därefter inleds den andra delen. I den delen fokuserar jag på att placera in diskurserna om amishfolket jag identifierat i Kitty-boken i ett sammanhang. I den sista delen i analyskapitlet diskuterar jag hur Carolyn Keene använt sig av amishfolket i sin bok.

5.1 Den dominerande diskursen

Den dominerande diskursen jag identifierat i *The Witch Tree Symbol* är en diskurs där amishfolket målas upp som främmande, exotiska, annorlunda och fascinerande men på samma gång ges en bild av att allt inte är fördelaktigt i amishsamhället. Diskursen består av många element och jag tar upp dem i tur och ordning. Många element har både en positiv och negativ sida och jag behandlar både sidorna. Det här innebär inte att det rör sig om två diskurser, utan den negativa och den positiva sidan är två sidor i samma diskurs, på samma sätt som ett mynt har två sidor. Diskursen framträder framför allt genom att amishfolkets samhälle kontrasteras med det samhälle Kitty och hennes väninnor känner till.

She waited for the Amish girl to greet her, but she merely nodded to the group, a faraway look in her eyes, and walked on. George glanced at Nancy, whispering, 'That's odd. Country folks are usually very friendly.' 'Maybe it's the custom here for outsiders to speak first,' thought Nancy, and hurried after the girl. (Keene, 1955, s. 30)

Det här citatet är ett exempel på hur kontrasten mellan Kitty och hennes väninnors samhälle och amishsamhället framträder. George och Kitty förväntar sig här i enlighet med sina tidigare erfarenheter av människor som bor på landsbygden att amishflickan ska hälsa, eftersom folk från landet vanligtvis gör det och är trevliga. När så inte sker reagerar de på det och tycker det är konstigt.

5.1.1 Språk

Ett element i diskursen består av språket. Det betonas tidigt att det pratas ett annat språk än engelska i Pennsylvania. Kitty (Keene, 1955, s. 22) säger redan i början av boken: ”Besides, I want a chance to practice my German!”. Det här är något Kitty säger i ett samtal med hushållerskan Hannah Gruen, när Hannah säger att hon önskar att Kitty inte skulle åka till Pennsylvania för att undersöka mysteriet. Kitty är medveten om, trots att hon inte bor i närheten av Pennsylvania, att de talar tyska där och genom att åka dit skulle hon få öva sin tyska. Eftersom det här citatet kommer i början av boken är det knappast något man som läsare skulle reagera på eller lägga på minnet om det inte vore för en annan sak. När någon som tillhör amishfolket yttrar något i boken finns det ofta enstaka ord eller lösryckta fraser som inte är på engelska. Som exempel kan nämnas ”Wuu bin ich?” (Keene, 1955, s. 40), ”schumacher” (Keene, 1955, s. 79) och ”Dummel dich” (Keene, 1955, s. 159). Även fast läsaren inte har några kunskaper i tyska anser jag att de flesta läsare identifierar meningarna och orden som någon variant av tyska. Det som understöder mitt antagande att läsaren troligtvis identifierar språket som tyska har att göra med meningen som Kitty yttrar i början av boken, genom den görs läsaren medveten om att tyska talas i Pennsylvania. Oavsett om läsaren identifierar språket som en variant av tyska eller inte är läsaren ändå medveten om att orden inte är engelska.

Genom att inkludera icke-engelska ord och meningar i texten markeras det för läsaren att den som yttrat repliken i boken tillhör amishfolket, något som annars kan vara svårt för författaren att få fram. De flesta ord och meningar förklaras snabbt av den som uttalat dem, eftersom personen insett att Kitty och hennes väninnor inte är amish. Men vissa ord förblir oförklarade, vilket ordet ”schumacher” (Keene, 1955, s. 79) är ett exempel på. Inkluderingen av ett främmande språk i texten förmedlar en känsla av att amishfolket skulle vara annorlunda och exotiska, eftersom de inte talar engelska, precis som det är då man reser utomlands och inte förstår språket i landet.

Oftast kommenterar inte Kitty och hennes vänner det faktum att amishfolket inte alltid talar engelska, men det förekommer två fall när de gör det. Ena gången är det George som kommenterar det efter att de talat med en amishman och Kitty som svarar:

George smiled. 'I could hardly figure out that man's quaint language. We may find ourselves having some trouble up here understanding what people say'. 'Yes,' Nancy agreed. 'And I think if we don't understand, we'd better ask'. (Keene, 1955, s. 19)

Läsaren blir genom Georges kommentar medveten om att hon reagerat på vilka ord amishmannen använt. Att George ler skulle kunna innebära att hon hånar amishmannen, men av det som följer blir läsaren varse om att yttrandet lät roligt och därför ler hon. Att repliken inte ska uppfattas som kritik mot amishfolket förstärks av det George säger därefter. Det här citatet förstärker känslan av att amishfolket uppfattas som främmande av Kitty och hennes väninnor. Trots att amishfolket främmandegörs genom språket finns det inga ställen i boken där det ifrågasätts att amishfolket pratar ett annat språk, utan det accepteras.

5.1.2 Framtidsutsikter

Ett annat element som ingår i diskursen är vilka mål som anses vara viktiga och hur framtiden ter sig för amishfolket i jämförelse med Kitty och hennes väninnor. Framför allt är det unga flickors mål med livet och deras framtid som tas fram, eftersom boken är en flickbok och läsarna till största delen är flickor. Boken visar tydligt vad som gäller för amishflickor och Kitty och hennes väninnor beskrivs som motsatsen till det här. I elementet framtidsutsikter går det också att se en genusdiskurs, men jag har valt att inte fokusera på genusperspektivet. Eftersom *The Witch Tree Symbol* tillhör genren flickböcker är det naturligt att det finns en genusdiskurs.

När Kitty, Bess och George för första gången träffar Manda Kreutz skriver Keene (1955, s. 21-24) att Manda för en tid bott i Lancaster eftersom hon velat fortsätta studera, något varken amishfolket eller hennes far tillåter. Hennes far ville istället att hon skulle börja jobba på hans jordbruk. Keene (1955, s. 31) skriver att: "She had decided recently that perhaps this was wrong. Life was very good on an Amish farm and there was never any want". Manda konstaterar att hon inte var medveten om vad hon hade och därför rymde hon hemifrån. Orsaken hon ger till att hon återvänder är en saknad efter de människor hon känner. I den här episoden syns det att Manda gjorde uppror mot amishfolkets mål med livet och hon ville lära sig mera, men hon har insett

att livet på en bondgård i amishsamhället också har sin charm. I samhället utanför amishsamhället existerar det nöd och brister, något som inte existerar på amishgården. Trots att hon är på väg tillbaka till sitt gamla liv, finns det i texten vissa spår av tveksamhet inför hennes val. Som exempel kan nämnas att det står ”perhaps” i citatet, i det ordet ryms en tvekan om hennes beslut och det liv hon väljer är rätt. Skulle ordet ”perhaps” inte finnas skulle ingen tveksamhet förmedlas till läsaren, utan det skulle vara klart att vidare studier är enbart negativt. Nu blir det inte riktigt klart. Samtidigt sker här också en skönmålning av livet på en amishgård, när Manda säger att det inte fanns några ”want”²⁰ på en amishgård. Dessutom bidrar förstärkningsordet ”very” framför ”good” till att verkligen betona hur bra livet på en amishgård är. Bilden av livet på en amishgård blir positiv och utan nackdelar, medan ett liv med vidare studier ses som ett sämre alternativ men inte alltigenom dåligt. Genom karaktären Manda speglas de konflikter som amishfolkets mål med livet innebär, trots att det anses vara bra räcker det ibland inte till för alla.

En person i boken som förmedlar skillnaden mellan amishfolkets liv och resten av världens är Manda Kreutz far Mr. Kreutz, som har den högsta auktoriteten i det Kreutzska hushållet. När Kitty och hennes väninnor blir erbjudna att stanna hos familjen Kreutz över natten funderar Mr. Kreutz över hur det kommer sig att Kittys far tillåter Kitty att vara detektiv.

‘You are a nice girl,’ said Mr. Kreutz. ‘But I cannot understand why your papa lets you do things like this. You should be home cooking and cleaning. [...] Mind you, I do not approve of this girl detective business,’ Mr. Kreutz said. (Keene, 1955, s. 47-49)

Här syns det tydligt vad en kvinna borde göra enligt Mr. Kreutz, när han utgår från amishfolkets värderingar. Enligt honom borde varje kvinna laga mat och städa, inte bedriva utredningar. Bess och George kommer snabbt till Kittys försvar och berättar om Kittys bedrifter som detektiv, men Mr. Kreutz blir inte imponerad. I hans värld är inte sådana bedrifter mycket värda i jämförelse med hushållsarbete. Att ha ett hem är viktigt för amishfolket och för unga flickor är hemmet den rätta platsen.

²⁰ På svenska nöd eller brist.

I boken (Keene, 1955, s. 140-142) beskrivs också ett kvinnotalko²¹ där målet är att sammanställa en ung flickas brudkista. Kitty, Bess och George blir medbjudna till ett sådant kvinnotalko av Mrs. Glick och de följer med. I den här episoden förklarar Mrs. Glick att amishflickor gifter sig snabbt efter förlovningen och det är då viktigt att ha klart brudkistan i tid. Hon blir förvånad då hon får höra att varken Kitty, Bess eller George har gjort några förberedelser för sina egna bröllop. Hon påpekar att man inte ska förbli ogift för länge och att de är tillräckligt gamla för giftermål. Bess svarar då att de inte ännu är redo för att gifta sig. Den här episoden visar vilken skillnad det råder mellan amishflickor och flickor i resten av världen. I bokens amishsamhälle är det viktigt att flickor är redo för sitt bröllop och inte väntar för länge med att gifta sig, medan det i omvärlden är ovanligt med många års förberedelser inför bröllopet och giftermål i unga åldrar.

Det här är inte den enda episoden där bröllop kommer på tal, utan det existerar tre till i samband med Manda, vilket förstärker bilden av hur viktigt det är för amishfolket att gifta sig och hur ovanligt det är att inte ha giftermål som ett mål med livet. Jag tar bara upp en av dem, eftersom två av dem bekräftar vikten av giftermål i amishsamhällen och att amishflickor gifter sig unga. Den episod jag tar upp är riktigt i slutet av boken då Manda blivit återfunnen. Hon anförtror sig då åt Kitty, Bess och George:

‘I met a fine young man in Lancaster who wants to marry me in a month. Papa and Mama will like him, too, and I know they will give me a big wedding’. (Keene, 1955, s. 213)

I det här citatet finns det en viktig sak att ta fasta på. Det är Manda som säger det här, hon som genom boken gjort uppror mot amishsamhället. Här i slutet av boken finns det en bekräftelse på att hon godkänner amishsamhället som sitt eget och fogar sig efter dess regler, där en av dem är att gifta sig i ung ålder och en annan är att bröllopet sker tidsmässigt snabbt efter att de blivit bestämda. De värderingar hon tidigare förkastat accepterar hon nu och inser att de är bra.

²¹ Så kallad frolic.

Det att Manda infogar sig i amishsamhället är också av betydelse för diskursen om amishfolket. Diskursen om amishfolket som främmande, exotiska, annorlunda och fascinerande men med sina nackdelar som jag identifierat i den här boken skulle inte fungera om inte den här sista episoden skulle inträffa. Den här sista episoden visar att trots att det finns saker att ifrågasätta med amishfolkets mål med livet är det fortfarande mera åtråvärt för Manda att tillhöra amishfolket, trots de negativa elementen gällande mål med livet, än att inte göra det. De olika episoderna jag tagit upp gällande mål med livet och framtidsförhoppningar visar hur boken förmedlar att amishfolket skiljer sig från omvärlden. På så sätt blir de främmande men på samma gång fascinerande, eftersom de inte är som alla andra. Det negativa består av att målen är de samma för alla, oavsett vad man själv vill.

5.1.3 Klädkoden

I boken finns det tre händelser där det framkommer hur svårt det kan vara för icke-amish att urskilja vem olika personer är som är klädda enligt amishfolkets klädstil. Den första gången det tas upp är på marknaden. George (Keene, 1955, s. 100-101) säger då: "The minute they turn their backs, you can't tell one from another". För att illustrera det här fortsätter det med att Kitty, Bess och George misstar Melinda för Manda. Melinda är Mandas kusin och de liknar varandra (Keene, 1955, s. 75-76). Nästa gång det händer att Kitty, Bess och George har svårt att känna igen människor är då de befinner sig nära Roger Hoelts gömställe och möter en amishkvinna i skogen som blir rädd och springer iväg innan de hinner tala med henne. Kitty (Keene, 1955 s. 171) konstaterar då: "With the Amish-type head covering, it's hard to distinguish faces at a distance". I båda citaten är det alltså Kitty och George som kommenterar att amish ser likadana ut, inte amishfolket. Det här har att göra med att amishfolket är vana vid att alla ser ganska likadana ut och har hittat andra personliga kännetecken än kläder och frisyr, något Kitty och hennes väninnor inte gjort. Genom episoderna där Kitty och hennes väninnor inte känner igen amish och genom deras kommentarer uppmärksammas läsaren på det faktum att i amishsamhället klär sig alla relativt lika.

Den tredje episoden där amishfolkets likadana kläder och svårigheter att identifiera olika medlemmar ur amishsamhället från varandra är det faktum att brottslingen Roger

Hoelt och hans fru har klätt ut sig till amish och utgett sig att vara det för att undgå upptäckt i samhället. I boken står det:

The broadcast went on to say that Roger Hoelt had confessed to having posed as an Amish man from Ohio. In his childhood he had lived in Lancaster and so had learned the customs and language of these people. Therefore, it had been easy for him to pose as one of them. (Keene, 1955, s. 211)

I det här citatet framkommer det vad som enligt boken är betecknande för amishfolket, nämligen deras seder och språk. Kan man de här två komponenterna är det enkelt att låtsas tillhöra amishfolket, vilket kan ses som något negativt eftersom ingen vet vilka farliga personer som kan dölja sig i amishkläder.

Vid beaktande av alla de här tre episoderna i boken utläser jag att avsaknad av personliga kläder och hårfrisyr försvårar identifieringen av olika människor och det finns också en risk med det. Risken är att också sådana som inte är amish kan utge sig för att vara det, bara de kan klä sig rätt, bete sig rätt och tala språket. Att amishfolket klär sig annorlunda från Kitty och hennes väninnor märks genom kommentarerna om hur svårt det är att känna igen amish och det att brottslingen är maskerad som amish. Annorlunda kläder ger också en känsla av exotiskhet.

An Amish woman, wearing a black dress that reached the top of her high shoes, a black bonnet, and a white shoulder kerchief and apron, walked slowly towards them. [...] To the girl's surprise, as the woman came closer, they could see that she was very young – probably no more than sixteen years old. (Keene, 1955, s. 30)

På flera ställen i boken finns det genomgående beskrivningar av amishfolkets kläder, vilket gör att det blir en viktig detalj i boken och ytterligare ett sätt att visa hur amishfolket skiljer sig från resten av världen och uppfattas som främmande och exotiska. I boken behandlas kläderna främst ur den synvinkeln att det är jobbigt att känna igen personer, vilket drivs till sin spets i och med Roger Hoelt som är utklädd till

amish. Både beskrivningarna av kläderna och att amishfolket klär sig likadant bidrar till att framhäva att amishfolket är exotiska och annorlunda.

5.1.4 Maten

Ett annat element i diskursen består av maten. Det finns ofta detaljerade beskrivningar av vad amishfolket, Kitty, Bess och George äter och det sägs aldrig något negativt om maten. Kitty och hennes väninnor blir ideligen inbjudna till olika måltider hos amishfolket och maten är alltid bra och finns i stora mängder. Genom måltiderna blir Kitty och hennes väninnor bekanta med olika medlemmar ur amishfolket och en känsla av samhörighet förmedlas. Att det förekommer rikligt med matbeskrivningar och måltider är något som är ovanligt för Kitty-böcker, vilket gör att en erfaren Kitty-läsare snabbt fäster uppmärksamheten vid det.

Första gången det finns en antydning om mat är det Bess (Keene, 1955, s. 24) som säger: ”I’ve been reading up on the Pennsylvania Dutch country. What a place to eat! Best food in the whole United States!”. Att det står i böcker och annan litteratur om matlagningen i Pennsylvania etablerar att den är välkänd. Citatet blir väldigt starkt med hjälp av utropstecknen i båda meningarna. Utropstecknen framhäver betydelsen, det stämmer verkligen att matlagningen är berömd. Också andra meningarna i citatet framhäver matlagningen, genom att det där uttrycks en känsla av förväntning inför måltiderna de ska äta där. I den sista meningarna i citatet fastställs det att i Pennsylvania Dutch land finns den bästa maten i hela USA. Förväntningarna på maten infrias också och läsaren blir varse om det genom de många måltiderna som förekommer och beskrivningarna av mat. På ett ställe i boken beskriver Keene maten så här:

Nancy had never seen so much food in one house! It seemed to her that there was enough to feed a small army. On the table were dishes piled high with the traditional ‘seven sweets and seven sour’, which the Pennsylvania Dutch housewife serves at meals. (Keene, 1955, s. 190)

För att läsaren ska kunna förstå hur mycket mat som finns där, jämförs kvantiteten med vad en liten armé äter och var och en får själv fantisera om hur mycket mat det

egentligen är. Dessutom erbjuder beskrivningen också lite kunskap genom att det står att ”seven sweets and seven sour” är något som vanligtvis serveras i Pennsylvania.

Maten beskrivs inte bara genom synsinnet, utan det finns också beskrivningar av maten med hjälp av luktsinnet. Keene (1955, s. 163) skriver:”‘Doesn’t it smell heavenly!’ said Bess as she sniffed the spicy aroma coming from the building”. Igen förekommer utropstecknet efter beskrivningen av hur maten doftar, vilket återigen uppmärksammar läsaren på faktumet och betonar vad som uttrycks. Doften beskrivs först med ordet ”heavenly” vilket leder associationerna mot goda dofter och sedan preciseras och konkretiseras doften genom att säga att det var en ”spicy aroma”.

Alla beskrivningar av mat som finns i boken leder till att läsaren får en känsla av att Kitty och hennes väninnor inte befinner sig i samma kultur som vanligt, eftersom det läggs en sådan vikt på matbeskrivningar och ibland presenteras maträtten endast med ett tyskt namn. Det känns som att de skulle vara i ett främmande land, eftersom man ofta tänker på hur annorlunda matkulturen är när man är utomlands. Man kan också säga att Kitty och hennes väninnor är i ett främmande land, nämligen amishfolkets land. Matbeskrivningarna fungerar i diskursen som ett element där amishfolkets särdrag framhävs. Väninnornas fascination över maten framhäver det exotiska.

5.1.5 Amishsamhällets särdrag

I boken tas också upp de saker som vanligtvis förknippas med amishfolket, det vill säga ladubyggandet, talkon och bannlysning. Talkot har jag redan berört ovan i texten, men ladubyggandet och bannlysning berör jag här nedan.

Kitty får i boken i sällskap med ett barn, Henner, uppleva när amish bygger en lada (Keene, 1955, s. 185-191). Henner förklarar för Kitty att en lada brunnit ner och nu har grannarna kommit för att hjälpa till att bygga en ny. Henner beskrivs vara stolt över att grannar hjälper varandra. I episoden räddar Kitty Henners och hans väns liv, eftersom det är nära att de krossas av en tung bjälke, när den av misstag faller ner. Före händelsen med den tunga bjälken skildras ladubyggandet som fridfullt, effektivt, solidariskt och hjärtligt, men i och med bjälkens fall blir det också uppenbart att det förekommer risker

med byggandet, man kan genom sin hjälpsamhet utsätta sig för fara. När Henners mamma får reda på händelsen säger hon:

‘I must admit that I never thought any women were so brave as the Amish. But you have made me see that a girl does not have to be brought up like a pioneer to be courageous and helpful to others.’ (Keene, 1955, s. 190-191)

Här dras det upp en skiljelinje mellan amishfolket och andra människor, varav amish tror att de är något bättre än andra. Det som är intressant med det här citatet är att läsaren får se hur amishfolket i boken uppfattar sig själva och hur de jämför sig med andra människor. Mrs. Glick anser att amishfolket är bättre än annat folk, men att Kitty genom sin handling visat att det inte behöver vara fallet. Vanligtvis i boken beskrivs allt som sker ur Kittys och hennes väninnors perspektiv, men den här gången kommer amishfolket till tals på ett annat sätt och skiljelinjen dras medvetet upp från amishfolkets håll. När Kitty och hennes väninnor beskriver något finns det inte alltid utskrivet en medveten skiljelinje, utan den uppstår för läsaren då hon eller han läser boken och tolkar dess innehåll. Alltid då det är amishfolket som drar upp skiljelinjen är den emellertid, liksom i citatet ovan, tydligt utskriven med hjälp av att amish jämförs med andra människor.

Bannlysningen som finns i boken är något både David Weaver-Zercher och Kraybill, Johnson-Weiner och Nolt tagit upp när de behandlat *The Witch Tree Symbol* i sina böcker, men de har tagit upp olika aspekter av det. Weaver-Zercher (2001, s. 111-113) konstaterar att Manda blivit bannlyst på grund av att hon velat studera mera och därför har hon rymt hemifrån. Kraybill, Johnson-Weiner och Nolt däremot (2013, s. 380) skriver att Kitty och hennes väninnor blir bannlysta av Kreutz-familjen, eftersom de tror att de är häxor. De konstaterar också att det här aldrig skulle hända i verkligheten, eftersom amishfolket bara bannlyser sådana som blivit döpta och brutit mot reglerna.

‘Manda has gone again!’ she [Mrs. Kreutz] wailed. ‘Papa is so strict! He [Mr. Kreutz] told Manda she could live here again, but he gave orders that nobody in the family would be allowed to speak to her’. ‘How dreadful’ Nancy cried involuntarily. (Keene, 1955, s. 37)

Kitty och hennes väninnor får av Mrs. Kreutz här reda på att Manda rymt hemifrån på grund av att ingen är tillåten att prata med henne. Det förklaras inte varför Mr. Kreutz gjorde som han gjorde. Den enda förklaringen man kan finna till det är när Mrs. Kreutz säger att ”papa is so strict”. Kitty tycker att det är förfärligt gjort och anser att Mr. Kreutz har gjort fel. När Kitty, Bess och George blir utfrysta av familjen Kreutz flyttar de ut och George (Keene, 1955, s. 78) säger: ”Well, I’ve never been so badly treated by nice people in all my life!’ George stormed”. I citatet syns det att George ogillar hur Kreutz uppfört sig mot dem, men trots det anser hon fortfarande att de är trevliga. Ogillandet framhävs genom att George ger som referens ”in all my life”, hon hade aldrig stött på sådant uppförande förr. Det som är motsägelsefullt är att George fortfarande tycker att de är trevliga, trots deras dåliga uppförande. Som läsare funderar man på vad som ligger bakom det här och genom vad Kitty säger bekräftas läsarens misstanke om någon underliggande orsak (Keene, 1955, s. 78): ”Maybe we shouldn’t blame them too much’, Nancy suggested. ‘There may be more to this than we realize. But I intend to find out what it is!’”. I alla tre citat bedömer Kitty och George att amishfolket gjort fel genom sina handlingar, men i det andra citatet ser både George och Kitty att det finns något de inte förstår, vilket är orsaken till att de fortfarande tycker att familjen Kreutz är trevliga.

Talkot, ladubyggandet och bannlysningen är alla tre element som inte finns i Kitty och hennes väninnors kultur, det är något unikt för amishfolket. Unikheten tas fram genom att både talkot och ladubyggandet förklaras åt Kitty och hennes väninnor av amishfolket. Amishfolket verkar förutsätta att Kitty, Bess och George inte vet vad det är och därför förklarar de. Genom att skildra alla tre element förstärks diskursen om amishfolket som främmande, exotiska, annorlunda men att det finns negativa drag förknippat med dem. När det gäller ladubyggandet blir det negativa att det är riskfyllt och när det gäller bannlysningen att det är en otrevlig tradition.

5.1.6 Ett idylliskt och skyddat samhälle

The girls rode for nearly an hour through the methodically planned, beautiful farm country, stopping only long enough to eat lunch. Everything looked spick-and-span. Fields of corn, potatoes and tobacco were straight and green. Weedless vegetable gardens of beets, carrots and beans were

surrounded by neat borders of flowers. Cockscomb, begonia, and geranium bloomed in profusion. (Keene, 1955, s. 26)

I det här citatet skildras landskapet och gårdarna där amish lever som en idyll. Det finns många positiva adjektiv utströdda i citatet som förstärker känslan av idyll. Som exempel kan nämnas "methodically", "beautiful", "weedless" och "neat". Att blommorna blommar "in profusion" säger att det inte bara var en blomma här eller där, utan det är faktiskt ett överflöd av blommor. Inte bara adjektiven förmedlar idyllen, utan också landskapsbeskrivningen i sig. Det som skildras är ren landsbygd, utan några som helst tecken från civilisationen, exempelvis elledningar, butiker eller bensinstationer. Inget negativt nämns heller, som till exempel dammiga vägar, vanvårdad boskap och dåligt omskötta fält. Något som också hjälper till att förmedla och konkretisera känslan är att det finns utskrivet exakt vad det är de ser, till exempel så nämns vilka grödor som odlas och vilka blommor som blommar.

Också insidan av husen beskrivs (Keene, 1955, s. 80): "The interior of the house, with its homespun draperies and floor coverings, was quaint and attractive. The second-floor bedrooms were spanking clean and just as cheerful". Också i det här citatet finns många positiva adjektiv som hjälper till att förmedla idyllen. Ordet "quaint" med sin betydelse av pittoreskt och gammaldags får den innebörden att det inte är i varje hus som det ser ut på det här sättet, utan det finns något som skiljer amishhus från vanliga människors hus. Fast det finns skillnader är också amishhusen tilltalande. Det räcker inte med att skriva att sovrummen var rena, utan för att riktigt förtydliga det står det skinande rena. Inte heller här nämns något negativt, utan det är en äkta idyll. Också själva amishfolket som bor i idyllen hjälper till att förhöja känslan av idyll. De är för det mesta trevliga och hjälpsamma. Som exempel kan nämnas att de ofta bjuder in Kitty och hennes väninnor till olika måltider och att Kitty efter att hon varit inblandad i en krock blir erbjuden massage.

Visserligen finns det också några negativa saker i idyllen som beskrivs. En av dem är att Mr. Kreutz är så sträng, till exempel tillåter han inte åkturer i bilar. En annan negativ sak som nämns är Henners leksak, han är tillåten att leka med en slangbella. Kitty tycker inte det här är passande, det är en alldeles för farlig leksak för en åttaåring. Kitty får också rätt senare, när Henner av misstag träffar henne i huvudet så pass allvarligt att

hon måste få läkarhjälp. Kitty råkar också ut för en krock med häst och vagn, när två unga amishpojkar tävlar sinsemellan med sina vagnar om vem som är snabbast. Det största problemet i idyllen är ändå Roger Hoelt och hans fru som utger sig för att vara amish. Det rubbar idyllen. Det som fortfarande gör att idyllen till det stora hela är orubbad är faktumet att de är utklädda. I och med att Roger Hoelt och hans fru blir tillfångatagna är idyllen återställd. Det här har stora likheter med pusseldeckaren²², där också idyllen rubbas av brottslingen, men återställs då brottslingen blir hittad (Bergman & Kärrholm, 2011, s. 75).

Det finns också annan sorts kritik av idyllen i boken. På ett ställe framkommer det att amish lever ett skyddat liv och därför kan vara aningen naiva. Kitty säger:

So far as the Amish girl knew, the couple were honest. 'Manda has led a sheltered life', said Nancy. 'She would probably believe any story the Hoelts might tell her and pass it on to any unexpected visitors.' (Keene, 1955, s. 171)

Hela citatet fungerar som en förklaring till varför Manda skulle vara godtrogen. I första meningen kommer det fram att Manda (the Amish girl) inte har någon orsak till varför hon skulle misstro Hoelts. Kitty fortsätter sedan med att förklara varför Manda inte misstänker Hoelts, nämligen för att hon levt ett skyddat liv och därför är godtrogen. Något som är viktigt att komma ihåg här är frågan varför Manda skulle misstänka något? Kitty och hennes vänner tycks ta för givet att det på något sätt skulle synas på paret Hoelt att de är oärliga. Knappast syns det och därmed blir anklagelsen om att Manda skulle vara godtrogen ogrundad när man tänker efter. Hon kan inte veta att paret Hoelt är brottslingar. Oavsett om anklagelsen är ogrundad eller grundad ger det läsaren en känsla av att amish skulle vara naiva. I det här sammanhanget fungerar det som en kritik av amishsamhället, nämligen att leva skyddade liv kan ha nackdelar också.

I elementet ett idylliskt och skyddat samhälle finns det både positiva och negativa aspekter. I slutändan dominerar ändå de positiva sakerna, eftersom de flesta negativa sakerna och de problem som uppstått i och med dem reds ut. Exempelvis tillfrisknar

²² Bergman och Kärrholm (2011, s. 70) skriver att pusseldeckare är sådana där det centrala i handling och det som driver handlingen framåt är sökandet efter den skyldige.

Kitty från slangbellans skott, Manda blir räddad från brottslingarna och brottslingarna blir avslöjade och avlägsnas ur idyllen. Att landskapet, husen och amishfolket beskrivs i positiva ordalag och pittoreskt förmedlar en känsla av idyll. Ett idylliskt och skyddat samhälle existerar inte där Kitty och hennes väninnor kommer från, där finns det som exempel miljökatastrofer och kriminalitet som förstör känslan av idyll. Att hitta idyllen i amishsamhället understryker att amishfolket skulle vara annorlunda, främmande, exotiska och fascinerande. Det negativa som ändå existerar förstärker på något sätt känslan av idyll, eftersom de är små detaljer och går att avlägsna. De positiva sakerna delas in i den positiva delen av diskursen, medan de negativa sakerna hör hemma hos den negativa delen av diskursen.

5.1.7 Vidskepelse

Det sista elementet som ingår i diskursen om amishfolket är vidskepelse. Det finns två olika sorters element i diskursen av vidskepelse. Det ena är powwowing och det andra är tron på häxor. Jag börjar med powwowing och avslutar med tron på häxor.

Powwowing nämns några gånger i boken. Första gången det nämns är när Kitty och hennes väninnor träffar Manda.

Manda explained that it [the *Ga-brauch Buch*, en bok] told about powwowing – how to cure people when they are ill. ‘It is not done by medicine,’ she said. ‘It is accomplished by the ‘laying on of hands’ of the sick. Not everyone can learn this and make it work’. (Keene, 1955, s. 33)

Här kommer Kitty första gången i kontakt med powwowing och genom att Manda förklarar vad det är får också läsaren information om det. Informationen fungerar som bildande och samtidigt visar den att amishfolket i boken ibland använder alternativa metoder för att bli frisk. Det här är igen ett sätt att visa hur amishfolket är annorlunda i jämförelse med Kitty. Kitty får också bevittna en powwowing när Bess slagit huvudet i backspegeln. Mrs. Kreutz erbjuder sig då att utföra lite powwowing på Bess och ge henne lite hemmagjord liniment, vilket Bess accepterar.

In a low voice, she [Mrs. Kreutz] began to read from it [the *Ga-brauch Buch*] in German. The three girls could understand little of it. Mrs. Kreutz now gently stroked Bess's head, then her arms. Finally the woman closed her eyes and began to mumble to herself. Nancy and George wondered if she were repeating words from the *Ga-brauch Buch* or whether she was praying. (Keene, 1955, s. 72)

Läsaren får inte reda på vad Mrs. Kreutz säger, allt läsaren vet är att hon talar tyska. Kitty och George vet inte heller vad hon gör, när hon har ögonen stängda och mumlar. Efter powwowing blir Bess bra igen, vilket i någon mån förknippas med att det skulle ha något att göra med powwowingen (Keene, 1955, s. 74). Orsaken till att det i boken förknippas med powwowingen är att Bess tackar för behandlingen när hon tillfrisknat. Eftersom episoden inte förklaras desto mera, fungerar den som ett element där det framhävs att amishfolket är främmande.

En tro på häxor och trolldom förekommer också i boken, men utan ett klart förtydligande av vem som tror och vem som inte tror. Keenes egna motsägelser gör det här svårtolkat. I början av boken är Hannah orolig och vill inte att Kitty ska åka men Kitty svarar då:

'Oh, that's an old-fashioned belief,' Nancy said, smiling. 'People today don't believe in witchcraft and the hex signs that were once used to ward off the witches are now only decorations on barns.' (Keene, 1955, s. 18)

Kitty länkar samman häxsymbolerna med gammal tro och är säker på att ingen tror på det i dag. Kittys pappa (Keene, 1955, s. 22) påpekar också: "As to the hex business, we are intelligent people and don't believe in witchcraft". Den betydelse som det här citatet får är att de som är intelligenta inte tror på trolldom. Det betyder automatiskt att de som tror på förhållningar är dumma. Nästa gång trolldom nämns är det Mr. Kreutz (Keene, 1955, s. 53) som nämner det: "Mr. Kreutz looked at the girl [Bess] disapprovingly. 'We Amish do not believe in hexing,' he said. 'There are some non-Amish people in the back country who practice witchcraft'". Här etableras det att amish inte tror på trolldom och häxor. Enligt paret Kreutz utövas häxkonster av

majoritetsbefolkningen. Det kullkastar tidigare påståenden om att intelligenta människor inte tror på trolldom.

Kitty och hennes väninnor blir ändå anklagade av paret Kreutz för att vara häxor. De väljer då att flytta ut. Här säger paret Kreutz emot vad de tidigare har sagt, eftersom de är amish och tydligen tror på trolldom och häxor. Efter den här episoden förändras det mesta som tidigare etablerats om vem som tror på trolldom och häxor. Många av de människor Kitty, Bess och George möter, både amish och icke-amish visar sig tro på trolldom och häxor. De anklagar ofta Kitty för att vara en häxa. Mrs. Glick, som de bor hos efter att de flyttat från familjen Kreutz säger (Keene, 1955, s. 95):”But some of them [Mrs. Glicks friends] are superstitious. They believe strange stories. They forget that witches are nothing but old wives’ tales!””. I det här citatet skiljer sig Mrs. Glick från sina vänner, eftersom hon inte tror på häxor och dessutom är hon noga med att tillrättavisa sina barn när de anklagar Kitty för att vara en häxa. I citatet kan man se att ordvalet av ”strange” framför ”stories” leder till att de historier där övernaturliga fenomen ingår anses vara konstiga och inte naturliga. Häxor kopplas i citatet samman med gamla kvinnors historier, vilket på samma gång förmedlar en känsla av att det är mest människor som lever i det förflutna eller som är gamla som tror på historierna.

I en episod ska Kitty och Ned, hennes pojkvän, åka med häst och vagn till en logdans. De råkar ut för en olycka där en annan vagn vidrör Kitty och Neds vagn, vilket leder till att hästen blir skrämmd och vagnen välter. En amishflicka berättar på logdansens vad som har hänt:

‘But she must be a witch because she flew away and nobody saw her again,’ the Amish girl concluded in an awed tone. [...] Finally George said. ‘What made you call this person who was injured a witch girl?’ ‘Because she disappeared’, the Amish girl replied. (Keene, 1955, s. 120-121)

Amishflickan är säker på att personen i vagnen, det vill säga Kitty, är häxa. Orsaken till att amishflickan tror att Kitty är en häxa är att hon försvann, det vill säga amishflickan kunde inte hitta henne i närheten av den omkullvälda vagnen. Försvinnandet tror amishflickan beror på att Kitty flugit iväg. När amishflickan säger den första meningen gör hon det i ”an awed tone”. Flickan är alltså rädd för personen som flög ur vagnen och

försvann, vilket i sin tur leder till slutsatsen att flickan är rädd för häxor och tror att de existerar.

Historien om häxan som flög ur vagnen berättas på logdansen och när Kitty och Ned äntligen anländer dit skapar de en uppståndelse, eftersom många blir rädda för dem och tror att de ska förhäxa dem.

‘Stop!’ he [Ned] cried, holding up his hands. As the young Amish couples paused, he told them that all the talk about the witch girl was utterly ridiculous. [...] ‘Ya, but I go by the old ideas. This girl makes trouble, ain’t?’. (Keene, 1955, s. 136)

I citatet syns det att Ned tycker att tron på häxor är löjlig. Genom att förstärka löjlig med ”utterly” blir hans åsikt uttryckt ännu starkare i texten och får bättre synlighet i texten. Enligt amishpojken som yttrar den sista repliken är teorier om häxor gamla och i vissa teorier tycks det räcka med att man orsakar problem för att man ska kunna kallas en häxa. Också Kitty har tidigare sagt att tron på häxor är gammal.

I pojkens yttrande får tron på häxor en annan innebörd än vidskepelse, eftersom häxa här förknippas med en person som ställer till med problem för andra. Ned förklarar då han konfronteras med den här teorin att Kitty inte alls ställer till problem, utan hjälper till i samhället. Flera amishmedlemmar kommer efter det fram till Kitty och ber om ursäkt och tackar henne för det hon gör. Amish är i boken snabba med att be om ursäkt om de har fel, vilket den här episoden fungerar som ett exempel på. Det som också kommer fram i och med den här episoden är att tro på häxor inte nödvändigtvis behöver innebära att man är vidskeplig, utan en häxa är ett annat ord för bråkmakare. I och för sig gäller det att komma ihåg att i största delen av boken förknippas tro på häxor med vidskepelse, men det behöver inte alltid vara så men i vilka situationer vilken förklaring gäller är svår att utläsa.

Det finns alltså flera sidor av vidskepelseelementet i diskursen. Powwowing och tron på häxor förstärker bilden av amishfolkets säregenhet. Tron på häxor och trolldom används också för att kritisera amishfolket. De som tror på häxor och trolldom anses vara dumma och eftersom en del av amishfolket i boken tror på det blir de också betraktade

som ointelligenta. Anmärkningsvärt är att det i boken inte bara är amishfolket som tror på häxor och trolldom, utan också Kittys väninna Bess tror på det. Bess är den karaktär i boken som förknippas med att vara lite dum, men snäll och därmed blir intrycket av att endast ointelligenta människor tror på häxor och trolldom starkare. De amish som tror på häxor och trolldom i boken är oftast personer som endast återfinns inom den episoden, sällan dyker de upp igen. De enda som dyker upp flera gånger är Mr. och Mrs. Kreutz, men de får sin motvikt i Mrs. Glick, som alltid tydligt tar avstånd från vidskeplighet. Mrs. Glick återkommer flera gånger än Mr. och Mrs. Kreutz och det leder till att hennes åsikter blir mera framträdande och påverkar mera. I slutändan blir vidskepelseelementet i diskursen mera positivt än negativt, eftersom det också ger en känsla av att amishfolket är främmande och exotiska medan det negativa finns i bakgrunden.

5.1.8 Sammanfattning av den dominerande diskursen

Den dominerande diskursen i *The Witch Tree Symbol* utgörs av att amishfolket framställs som främmande, exotiska, annorlunda och fascinerande men samtidigt ges en bild av att allt är inte fördelaktigt i amishsamhället. Det finns negativa element i samhället också. Diskursen utgörs av många olika element och genom att amishsamhället ofta jämförs med samhället Kitty och hennes väninnor kommer från kommer skillnader fram. Elementen jag tagit upp är språket, framtidsutsikter, klädkoden, maten, amishsamhällets särdrag, ett idylliskt och skyddat samhälle och vidskepelse. Många element innehåller både en positiv och en negativ sida, vilket gör att elementen hör till båda delarna av diskursen. Det negativa som tas upp om amishfolket och deras samhälle förkommer ändå i en mindre utsträckning än det positiva som tas upp, vilket gör att den positiva delen av diskursen dominerar boken.

5.2 Diskursen om de två olika amishgrupperna

I boken finns det två olika amishgrupper och Kitty och hennes väninnor kommer i kontakt med båda grupperna. Den ena kallas för "Church Amish" och den andra för "House Amish". Kitty berättar under tiden de åker med bil till Pennsylvania om dem för Bess och George och på samma gång åt läsaren, vilket gör att också läsaren blir medveten om att det figurerar två olika amishgrupper som skiljer sig åt. "Church

Amish”, kyrkoamish (min övers.) är relativt moderna och äger bilar medan ”House Amish”, husamish (min övers.) är mera konservativa och strikta (Keene, 1955, s. 27). Redan första gången de två olika grupperna nämns sätts de i ett motsatsförhållande till varandra och oftast är det i det förhållande de befinner sig i i boken. Ibland förekommer det i boken också att amishfolket benämns som en helhet och då är det i motsats till resten av världen.

‘He thinks they might be English.’ When Nancy inquired what Mr. Glick meant by the last remark, he explained that among his sect, any non-Amish people are called English, meaning foreigners. (Keene, 1955, s. 82)

Här får läsaren reda på att amishfolket kallar icke-amish för engelsmän. Amishfolket kallas för en sekt, men man måste vara försiktig här och inte läsa in för mycket i begreppet, eftersom boken är skriven på 1950-talet. På den tiden var inte sekt ett lika problematiskt begrepp som i dag. Oavsett ordvalet, visar ordet sekt att amishfolket i boken anser sig vara en egen rörelse och skild från omvärlden. Mr. Glick säger att amish är hans sekt. Det framkommer inte om han menar hela amishrörelsen eller bara den grupp han tillhör, fast oavsett vilket visar det att tillhörigheten till amish är stark och man är medveten om att man skiljer sig från resten. Jag är benägen att tro att det främst gäller amishrörelsen i sin helhet, eftersom Mr. Glick sätter dem i förhållande till resten av världen och alla grupper inom amish skiljer sig åt från omvärlden. Något som stöder mitt antagande är att annars i boken när man syftar på antingen kyrkoamish eller husamish står det så uttryckligen och står det inget så avses amishfolket i sin helhet. Benämningen ”English” för de som inte är amish, visar att amishfolket i boken drar en klar skiljelinje mellan sig själva och andra människor. Förklaringen av uttrycket ”English”, nämligen utlänningar, visar att amish betraktar området de bor på som sitt eget land. Det här finns också uttryckt på flera ställen i boken, exempelvis: ”Amish territory” (Keene, 1955, s. 80) och ”there is no room in Amish country for such a person” (Keene, 1955, s. 111). Det område där amishfolket bor blir i amishfolkets ögon deras egna land där deras regler gäller.

Förutom positioneringen gentemot icke-amish positioneras de två grupperna också gentemot varandra. Positioneringen sker sällan genom direkt jämförelse, utan oftast är det bara nämnt om ena gruppen, medan det senare kan komma fram vad andra gruppen

tänker och det är sedan upp till läsaren att själv jämföra grupperna. Jämförelsen underlättas av informationen Kitty ger i början av boken om kyrko- och husamish. När Kitty och hennes väninnor träffar Manda för första gången tipsar hon om en som kan hjälpa dem med deras söndriga bil och hon tillägger att han är kyrkoamish. I samma episod säger Manda (Keene, 1955, s. 33):”“Oh no! My father is strict House Amish and would never forgive me if I came home in an automobile””. Här demonstreras skillnaden mellan kyrkoamish och husamish, främst genom påpekanden om vem som hör till vilken grupp och hur man inom gruppen förhåller sig till fenomen, men också genom direkta handlingar, till exempel kör kyrkoamish-mannen en bil. På det här sättet skapar Keenes framställning skillnader mellan amishgrupperna.

Det förekommer både positionering mellan grupperna där den är helt objektiv och där det förekommer kritik mot ena gruppen. I episoden om bilåkning där husamish inte åker bil medan kyrkoamish både åker och kör bil förekommer det ingen kritik, utan positioneringen är objektiv. När något negativt om den ena gruppen nämns är det inte alltid meningen i sig själv som kritiserar ena gruppen, utan det är med hjälp av den information läsaren har som det negativa blir synligt. Det är inte en grupp som blir kritiserad, utan enskilda personer som tillhör de två olika grupperna. Det här gör att information om vem som hör till vilken grupp är nödvändig. Familjen Kreutz hör till husamish medan familjen Glick hör till kyrkoamish. Som ett exempel på kritik mot ena gruppen kan Melindas replik fungera. Hon (Keene, 1955, s. 103) säger:”“My uncle is too stern but he loves his family””. Melindas farbror är Mr. Kreutz och hon tycker att Mr. Kreutz är för sträng. Melinda själv är kyrkoamish och genom hennes kommentar är det också i någon mån kyrkoamish som kritiserar husamish.

Diskursen som förekommer om de två amishgrupperna i boken är en medvetenhet hos amishfolket om de två separata grupperna och vilka skillnader och likheter det finns mellan dem. Den kritik som förekommer mellan grupperna är inte allt för hård och vid jämförelse med resten av världen blir de två grupperna enade. Diskursen om de två amishgrupperna är inte lika tydligt framträdande som den dominerande diskursen i boken, men den är ändå en separat diskurs. Diskursen behövs också i boken, något jag utvecklar mera nedan.

5.3 Diskurserna i den historiska och kulturella kontexten

I den här delen knyter jag ihop de två diskurser jag identifierat om amishfolket i boken *The Witch Tree Symbol* med hur samhället i allmänhet har förhållit sig till amishfolket och deras samhälle och tidsandan. Den dominerande diskursen om amishfolket som jag identifierat är att de är främmande, exotiska, annorlunda och fascinerande, men samtidigt är inte allt fördelaktigt i amishsamhället. Den andra diskursen innebär en medvetenhet hos amishfolket i boken att det existerar två separata grupper och de är medvetna om var gränsen mellan grupperna går. *The Witch Tree Symbol* publicerades år 1955. Weaver-Zercher (2001, s. 49-81) skriver att under 1930- och 1940-talen började allmänhetens inställning till amishfolket förändras, från att ha varit rätt negativ till att bli mera positiv. Amishfolket börjar också i allt högre grad förknippas med Amerikas föreställda förflutna. Eftersom Kitty-boken publicerades år 1955, kan man räkna med att den skrevs någon gång under senare delen av 1940-talet eller början av 1950-talet. Tidsmässigt gör det här att Kitty-boken skrevs och publicerades i en tid då inställningen till amishfolket höll på att förändras och när de i större grad började bli uppmärksammade av media.

Den dominerande diskursen jag hittat om amishfolket i Kitty-boken stämmer bra överens med tidsperiodens inställning till amishfolket. För det mesta betraktades amishfolket som främmande och exotiska, men samtidigt som fascinerande. Överhuvudtaget kan man säga att Kitty-boken reflekterar sin tid när man beaktar skildringen av amishfolket. Diskursen i Kitty-boken är inte enbart positiv, utan den består också av negativa element. Det syns att omvärlden var lite osäker på hur man skulle behandla amishfolket, vilket lever kvar i Kitty-boken där de positiva elementen står för den förändrade attityden, medan de negativa elementen står för den gamla inställningen till amishfolket. De positiva elementen ger en bild av amishfolket som exotiska och fascinerande, men vissa av dem förmedlar också att amishfolket skulle leva som man förr gjorde i USA, det vill säga idén om Amerikas föreställda förflutna.

Ett exempel på att amishfolket förknippas med Amerikas föreställda förflutna är det idylliska och skyddade amishsamhället som skildras i *The Witch Tree Symbol*. I beskrivningar av landskapet existerar inget negativt, utan allt är positivt. Det nämns inte heller några svårigheter med jordbruket eller ekonomin, utan alla amishfamiljer Kitty

och hennes väninnor besöker har rikligt med mat. Weaver-Zercher (2001, s. 78-81) konstaterar att när amishfolket började symbolisera Amerikas föreställda förflutna och människor började använda sig av detta, ignorerades ofta huruvida den bild som existerar av amishsamhället verkligen överensstämmer med amishfolkets verklighet eller den verklighet som existerade på 1800-talet och i början av 1900-talet. Det är snarare en utopi man försöker nå genom bilden av amishfolket. Det här har även Keene gjort i boken, eftersom bokens verklighet är tillrättalagd enligt vad hon behöver för sin berättelse och vad amishfolket symboliserar.

Det finns också negativa aspekter om amishfolket i boken. En del kan ses som kritik, medan andra aspekter enbart uppmärksammar det negativa som kopplas samman med amishfolket. Weaver-Zercher (2001, s. 111) skriver att i musikalerna *Plain and Fancy* är det de som kommer från den moderna världen som erbjuder de bästa moraliska lösningarna. Det här kan ses i och med att de två nykomlingarna får till stånd att en bannlysning av en man upphävs. Mannen har brutit mot de icke-våldsreglerna som existerar i amishfolket och blir på grund av det bannlyst, men amishfolket tar inte i beaktande orsaken till varför han bröt mot reglerna. Orsaken är att han genom det skyddat en kvinna, men amishfolket tänker bara på sina regler. Det här är något som också kan ses i *The Witch Tree Symbol*, där också bannlysning förekommer. Manda blir vid sin hemkomst bannlyst av sin fader för att hon rymt iväg hemifrån och fortsatt att studera, något Kitty, Bess och George tycker är orättvist och fel. De övertygar Mandas pappa, Mr. Kreutz, om att han har fel och han ändrar sig. Här kan man se att samma tematik finns som förekommer i musikalerna. Det är de utomstående som hjälper amishfolket att fatta rätt beslut, eftersom de kan bli förblindade av sina regler utan att tänka på fallets omständigheter. Weaver-Zercher (2001, s. 113) sammanfattar det så här: "they portrayed the Amish disciplinary structure to be naive, misguided, and in some respects cruel". Människor blir i både musikalerna och boken felbehandlade på grund av religionens för stränga regler.

Att den här tematiken tas upp samtidigt i olika verk, konstaterar Weaver-Zercher (2001, s. 113-114) har att göra med att det fanns en känsla av obehag i samhället gällande vissa element i amishsamhället. Bannlysning var ett sådant element och deras starka religiösa övertygelse var ett annat. Omvärlden hade en kluven inställning till amishfolket, å ena sidan hyllade de deras enkla livsstil, å andra sidan ogillade de vissa drag. Den kluvna

inställningen berodde på att omvärlden betraktade amishfolkets samhälle och liv taget ur sitt sammanhang. Det var bara vissa delar av livet som omvärlden uppskattade, till exempel fokuset på familjen och den sociala säkerheten som fanns i amishsamhället. Det som glömdes bort var att det här inte existerade skilt, utan det fanns i koppling till de mindre omtyckta dragen. De av omvärlden mindre omtyckta elementen behövs i amishsamhället som stärkande element, de behövs för att samhället ska kunna bevaras. I få verk inom populärkulturen görs den här kopplingen mellan kyrkodisciplin och de mera behagliga delarna i amishsamhället, utan elementen behandlas skilt från varandra. Exempelvis får bannlysning sällan någon förklaring, utan det behandlas som en onödig kvarleva som moraliskt sett skulle kunna överges, men utan bannlysningen är det osäkert om amishfolket som grupp skulle överleva.

Weaver-Zercher motiverar varför bannlysning som tema återfinns i både *Plain and Fancy* och *The Witch Tree Symbol* med att det var aktuellt att diskutera det. Genom att i verken behandla element hos amishfolket som orsakade obehag hos omvärlden kunde det luftas och tas upp till diskussion. Genom de lösningar som erbjuds i verken, nämligen att amishfolket kan vara förblindade av regler och att en mera liberal syn på moral kan löna sig, löses problemet med bannlysning som oönskat element. I Kitty-boken behandlas bannlysning precis som Weaver-Zercher påpekar, nämligen som en lösryckt del i amishsamhället som inte tjänar någon övergripande funktion.

Indelningen i boken av amishfolket i två olika grupper kan också ha att göra med omvärldens obehag för allt för stark religiositet. Att ha en mera konservativ och en mera liberal grupp, där den liberala gruppen ibland kritiserar den konservativa visar att det även inom amishfolket finns människor som känner ett obehag inför stark religiositet. Det här tilltalade säkert läsaren också och visade att enligt boken är det möjligt att bevara amishfolkets sätt att leva, utan allt för stark religiositet och vissa oönskade element. De två olika amishgrupperna i boken återspeglar hur det amerikanska samhället är uppdelat då det kommer till religion. Det finns i USA grupperingarna liberala och konservativa och de samma positionerna återfinns i boken, husamish som är konservativa och kyrkoamish som är liberala. I det verkliga amerikanska samhället står de här grupperna ibland på olika sidor och kritiserar varandra, liksom de också gör i boken emellanåt.

Också andra delar diskursen består av har sin upprinnelse i dåtidens diskussionsämnen. Ett av diskussionsämnena var ambivalensen många kände när det kom till det traditionella samhället och det moderna samhället där materiell och teknologisk utveckling hela tiden skrider framåt (Weaver-Zercher, 2001, s. 66). Många kände en dragning till det gamla samhället med sina traditioner och sin närhet till naturen. I diskussionen fick amishfolket och andra traditionella grupper stå för det traditionella, eftersom de symboliserade det förflutna man föreställde sig att hade existerat i Amerika, medan omvärlden symboliserade det moderna. Diskussionen fördes sedan på olika plan. I Kitty-boken aktualiseras den här diskussionen och amishfolket får stå för det traditionella, medan Kitty och hennes väninnor står för det moderna. Som exempel på den här diskussionen kan både det idylliska samhället och vidskepelseelementet nämnas. Trots att amishfolket inte utnyttjar all teknologisk utveckling som finns är de ändå lyckliga, något som stöder de som ansåg att det traditionella samhället var bättre. Vidskepelseelementet däremot stöder de som ser det moderna samhället som det bättre alternativet. I boken existerar det en kluvenhet gällande tron på häxor och trolldom. Vissa är säkra på att de inte tror, medan andra är mera osäkra och ändrar sig under bokens gång. Tron på häxor och trolldom fastslås som något gammalmodigt och inte något för de intelligenta. Genom att Kitty anklagas för att vara en häxa, en anklagelse som innebär svårigheter för henne, får läsaren se vilka nackdelar det finns med ett traditionellt samhälle där vidskepelse är stark och vilka fördelar ett modern samhälle har.

Avslutningsvis kan det konstateras att *The Witch Tree Symbol* och diskurserna om amishfolket som finns i den i högsta grad är en produkt av sin tid. Jag har här visat att det existerar en reflektion av den dominerande diskursen jag identifierat om amishfolket i boken i omvärldens inställning till amishfolket vid den tid boken skrevs och publicerades. Den kluvna inställningen till amishfolket hos omvärlden återfinns också i boken.

5.4 Amishfolket enligt Carolyn Keene

I den här sista delen av analysen diskuterar jag hur Keene använt sig av amishfolket för att skapa sin berättelse, det vill säga i *The Witch Tree Symbol* som är en flickdeckare. Både genren flickböcker och deckare har vissa kännetecken, något jag tagit upp

tidigare²³. Det är inte alltid möjligt att veta vad en författare tänkt då han eller hon skapat en berättelse, men utgående från de mål en författare har kan man ändå dra vissa slutsatser om hur författaren valt att presentera och använda sig av religion. I det här fallet var ett av Keenes mål med berättelsen att skapa en spännande historia. Oavsett om författaren medvetet reflekterat över vilken roll religionen fyller i boken eller inte fyller religionen en funktion i berättelsen och har formats enligt den här funktionen och enligt genrens behov. De tolkningar av religionens roll i boken jag för fram i det här kapitlet är mina egna antaganden och de baserar sig endast på boken.

Kraybill, Johnson-Weiner och Nolt (2013, s. 383-384) skriver om olika sätt amishfolket skildras i populärlitteratur²⁴. I *The Witch Tree Symbol* innehar amishfolket inte huvudrollen, men de är ändå viktiga för handlingen och har en stor biroll. Amishfolket skildras i boken ofta som relikter från en försvunnen tid och de framställs som exotiska, vilket bannlysningen, talkona och det skyddade samhället är exempel på. På samma gång framställs de också som stränga sektmedlemmar, vilket exempelvis bannlysningen av Manda och Kitty och hennes väninnor är exempel på. I boken finns det spår av de traditionella sätten hur amishfolket framställs i skönlitteratur, men de framställs på flera olika sätt. Olshan (1994, s. 232-233) påpekar också att amishfolket ofta återges positivt i skönlitteratur. Det här påståendet stämmer också till stor del in på *The Witch Tree Symbol*, även om det skrivs negativt om dem också. I slutändan dominerar ändå diskursens positiva element över de negativa.

I Kitty-boken är amishfolket uppdelat i två grupper, hus- och kyrkoamish. Redan i början av boken får läsaren reda på skillnader mellan grupperna. Indelningen som Keene har valt att använda sig av är antagligen påhittad. I facklitteraturen nämns inte dessa grupper. Indelningen av amish som finns i verkligheten har förenklats och en del grupper har slagits ihop. Husamish är mera konservativa än kyrkoamish och de håller också sina gudstjänster hemma hos sig och tillåter inte bilåkning. Genom att Keene använder sig av en egen indelning av amishfolket har hon skapat en mera förståelig miljö för läsaren, då det endast är två grupper läsaren behöver hålla reda på. Den indelning av amishfolket i två grupper som finns i boken återspeglar också som nämnts tidigare det amerikanska samhället då det kommer till religion. I USA finns det liberala

²³ Se kapitel 4.

²⁴ Se sid 34.

och konservativa, precis som i boken där husamish är konservativa och kyrkoamish är liberala. Amishfolket i boken är medveten om gruppindelningen och de håller sig till sin egen grupp. Som Melinda (Keene, 1955, s. 103) påpekar: ”I did not know about Manda, for I do not hear from my cousin often. Our ways are different. I am Church Amish”. Keenes framställning får till stånd en kontrast mellan de två olika grupperna, det finns de som är mera avslappnade och de som är mera stränga.

Kitty, Bess och George bor först hos husamish, familjen Kreutz, men flyttar ut när familjen börjar tro att Kitty är en häxa. De flyttar då in hos familjen Glick som är kyrkoamish. Keenes framställning av indelningen i de två grupperna får till stånd att Keene kan skapa ett problem att lösa för Kitty och hennes väninnor, nämligen Mandas rymning hemifrån. Det skapar också problem för Kitty och hennes väninnor, när Kitty blir anklagad för att vara en häxa väljer de att flytta ut. Tron på att Kitty skulle vara en häxa försvårar hennes detektivarbete. Om det inte skulle finnas en mera liberal grupp, skulle Kitty ha haft riktigt svårt, eftersom alla amish skulle ha trott att hon varit en häxa men genom två grupper löser Keene det här problemet.

Amishfolket, speciellt amishflickorna fungerar också som en kontrast till Kitty och hennes väninnor. I Keenes framställning utnyttjas det faktum att Kittys och hennes väninnors kultur och traditioner skiljer sig från amishfolket och skillnaderna utforskas i boken. Eftersom *The Witch Tree Symbol* är en flickbok är det berättigat att inkludera lite om hushållssysslor, matlagning och kärlek trots att boken på samma gång är en deckare. Keene har utnyttjat det här och i flertal episoder hjälper Kitty, Bess och George till med matlagning eller andra hushållssysslor. Hushållssysslorna som de gör bidrar också till att lugna ner stämningen av spänning, eftersom fokuset då inte hela tiden ligger på detektivarbetet. De förmedlar också kunskap om amishsamhället. Också skilda bröllopstraditioner tas fram i och med bröllopstankot och att Manda i slutet av boken erkänner att hon hittat en man hon vill gifta sig med. Kitty framställs som modig och rejäl, vilket kommer fram när hon jämförs med amishflickor. Som exempel kan nämnas när Kitty räddar Henner och hans vän från att krossas under en bjälke. Henners mamma säger då att Kitty är lika modig som amishflickor. Kittys effektivitet kommer också fram i episoden när de blir fångade av Roger Hoelt. Keene (1955, s. 208) skriver: ”They all knew the call. Manda marveled at such efficiency”. Här får läsaren veta att Manda inte är van vid effektivitet, något som är vanligt i det moderna samhället.

Keene har också utnyttjat det faktum att amishfolket och deras samhälle ofta är distanserat och isolerat från resten av världen. Kitty-böcker utspelar sig alltid så att tiden eller världshändelser inte påverkar handlingen eller bokens verklighet, till exempel nämns inga årtal eller datum. Genom att placera bokens handling i ett amishsamhälle, som från början är isolerat från resten av världen, blir påverkan av tid eller omvärld minimal. Amishsamhället som beskrivs i boken är en idyll, där endast små företeelser upprör som exempelvis en slangbella eller att någon utomstående tros vara en häxa. Amishfolkets klädsel är också något Keene använt sig av då hon gömt brottslingen maskerad till amish inne i samhället. För att det här ska lyckas krävs det att gruppen har en enhetlig klädsel. Keene illustrerar på flera ställen i boken hur svårt det kan vara att känna igen amish då de är klädda i kläder typiska för amishfolket. På det sättet blir amishfolket ett tacksamt verktyg för Keene, det går bra att gömma brottslingen i det öppna. Idyllen i boken återställs när häxan visar sig inte vara någon häxa, slangbellan avlägsnas, Manda är funnen och brottslingen är avslöjad.

Amishfolket har av Keene utnyttjats på flera sätt för att hon ska kunna bygga upp en bok som både är en flickbok och en deckare. Hon har för det första gjort en egen indelning av amishfolket, vilket skapar en kontrast och förenklar för läsaren. Keene använder sig av amishfolket för att skapa ytterligare ett problem för Kitty att lösa och för att skapa problem för Kitty i hennes detektivarbete, som i sin tur leder till spänning. När Kitty och hennes väninnor bekantar sig med amishflickors liv får läsaren information om amishfolket och på samma gång syns kontraster mellan en vanlig flickas liv och en amishflickas. Dessutom fungerar amishsamhället bra i en Kitty-bok där tiden från början är frusen. Keenes framställning av amishfolket får till stånd att boken blir en flickbok, en deckare och en idyll fås där en brottsling kan gömma sig.

6 Avslutning

Den här avhandlingen har fokuserat på boken *The Witch Tree Symbol* som är skriven av Carolyn Keene. Boken ingår i flickboksserien som handlar om privatdetektiven Kitty Drew. Avhandlingen har flera syften. Det första var att undersöka vilka diskurser om amishfolket som finns i Kitty-boken *The Witch Tree Symbol*. Det andra syftet var att placera den dominerande diskurs jag identifierat om amishfolket i en historisk och kulturell kontext. Det tredje syftet utgjordes av en diskussion där jag diskuterade hur Carolyn Keene använt sig av amishfolket för att skapa en spännande historia. Förutom dessa tre syften, har jag också haft som syfte att ge en introduktion till det område inom vilket den här avhandlingen hör hemma och en introduktion till bokens större litterära kontext. Metoden jag använt mig av är diskursanalys, som är en mångsidig metod. Jag har inspirerats av två olika varianter av diskursanalys, nämligen Norman Faircloughs och Kennet Granholms. Jag har sedan bundit samman de varianterna och anpassat dem efter mina behov.

För att klargöra hur min avhandling passar in i forskningsfältet om religion, media och populärkultur presenterade jag relativt ingående tidigare forskning inom ämnet. Jag tog upp problematiken med en definition av populärkultur, eftersom det innebär att olika forskare använder begreppet på olika sätt. Jag presenterade också Mitchells (2007, s. 44) förslag på en bredare definition på media, eftersom en bredare definition på media skulle möjliggöra att flera medier inkluderas. I den här avhandlingen tillämpades den bredare definitionen av media, vilket förenklade frågan om inom vilket område den här avhandlingen hör. Mitchells påpekande hjälpte mig också att förstå en av många förklaringar till varför vissa medier blivit mera uppmärksammade. Jag behandlade också det faktum att det finns olika sätt att studera inom området och att det fortfarande är ett ungt studieområde, där vissa områden fortfarande behöver mera forskning. Ett sådant område är religion och populärlitteratur, där min avhandling återfinns. För att kunna analysera hur amishfolket framställs i Kitty-boken behövdes också information om amishfolket. Därför finns det i avhandlingen ett kapitel om amishfolket där jag tar upp deras historia, deras religion, deras relation till resten av världen och hur media har behandlat dem genom tiderna.

Det behövdes också en introduktion till bokens större litterära kontext. Kontexten utgörs av de två genrerna boken anses tillhöra, flickboks- och kriminalgenren, och av en bakgrund till hur Kitty skapades. Flickboken var en bok som var ämnad för flickor och den hade vissa återkommande teman, så som kärlek, familjeliv och mognaden från flicka till kvinna. Jag konstaterade att det dröjde länge innan forskare började forska om flickboken och i början ifrågasattes inte uppfattningen om att flickboken skulle vara könsbevarande. I dag anses inte flickboken bevara könsrollerna i samma grad som tidigare. Kitty skapades av Edward Stratemeyer och Stratemeyersyndikatet, men Stratemeyer hade anställt en spökskrivare att skriva berättelsen enligt hans anvisningar. Spökskrivaren skrev under namnet Carolyn Keene och genom åren är det flera spökskrivare som skrivit under namnet. Jag presenterade också karaktärerna i Kitty-böckerna och hur serien utvecklats under åren.

Den här avhandlingen är relevant, eftersom det inte existerar mycket forskning om religion och populärlitteratur. Det existerar i först hand studier kring sådan modern litteratur som fått stor genomslagskraft i samhället, till exempel Harry Potter. När det kommer till forskning om media, populärkultur och amishfolket är det endast vissa fenomen som fått stor uppmärksamhet, som exempelvis filmen *Witness*. Därför är den här avhandlingen relevant och viktig. Den fyller ett tomrum så väl inom religion, media och populärkultur som inom forskning om amishfolket. Kitty-böcker är också något många har växt upp med, de flesta vet vem Kitty är och Kitty har påverkat många individer. Man kan rent av säga att Kitty-böckerna är ett fenomen, något som också motiverar studien. Det är viktigt att forska om sådant som påverkar människor och Kitty har gjort det. Det finns alltså flera orsaker till varför den här avhandlingen är viktig.

I *The Witch Tree Symbol* har jag identifierat en dominerande diskurs om amishfolket och en annan diskurs som också förekommer. Det här var det första syftet. Den dominerande diskursen utgörs av en bild där amishfolket beskrivs som främmande, exotiska, annorlunda och fascinerande, men samtidigt förmedlas en bild av att allt inte är fördelaktigt i amishsamhället. Diskursen byggs upp med olika element i boken. Diskursens element är språk, framtidsmål, klädkoden, maten, amishsamhällets särdrag, ett idylliskt och skyddat samhälle och vidskepelse. De flesta elementen består av både positiva och negativa delar. Det positiva dominerar ändå över det negativa, eftersom det som skildras är mera positivt än negativt. Det sker också hela tiden i boken en

kontrastering mellan Kitty och hennes väninnor och amishfolket. På det här sättet tydliggörs hur amishfolket och deras samhälle skiljer sig från Kittys och hennes väninnors samhälle.

Gällande språket är Kitty och hennes väninnor medvetna om att amishfolket pratar tyska och det framhävs i boken genom utströdda meningar och ord på tyska i texten. De flesta ord översätts, men det finns några som inte översätts. Det uppmärksammas också att Kitty, Bess och George ibland har svårt att förstå vad amishfolket säger. Att amishfolket pratar ett annat språk och att det ibland är svårt att förstå vad amishfolket egentligen säger speglar bilden av amishfolket som annorlunda och exotiska. I elementet framtidsutsikter och förhoppningar inför framtiden förmedlas informationen om det och således också diskursen genom jämförelse mellan Kitty och hennes väninnor och amishfolket. I och med att *The Witch Tree Symbol* är en flickbok är det främst kunskap om amishflickans framtid som förmedlas. Genom att en amishflicka gör uppror mot amishfolkets mål med livet kommer det fram kritik mot amishfolkets levnadssätt. Kritiken mildras i takt med bokens framskridande och i slutändan tonar den bort i och med att amishflickan som gjorde uppror fogar sig efter reglerna i amishsamhället. Framtidsmåselementet är ändå viktigt för diskursen i och med att det visar att amishfolket är främmande, annorlunda, exotiska och fascinerande men också genom att kritik mot levnadssättet förekommer.

Nästa element utgjordes av klädkoden. Det finns noga beskrivet hur amishfolket klär sig och deras klädstil skiljer sig från Kitty och hennes väninnor, vilket i sig illustrerar att amishfolket är annorlunda och exotiska. Amishfolkets representanter klär sig alla relativt lika i boken, vilket leder till svårigheter för Kitty, Bess och George. De tar miste på en person i boken och även brottslingen drar nytta av amishfolkets enhetliga klädsel genom att han klär ut sig till amish. Både brottslingens maskering till amish och hopblandningen av två personer tjänar som elementets negativa del. Det ifrågasätts hur funktionellt det är med enhetlig klädsel och avsaknad av individuell stil.

Maten är det enda element som enbart är positivt. I boken lovprisas maten och måltiderna förmedlar också en gemenskap mellan matgästerna. De många positiva beskrivningarna av mat som förekommer är en viktig del i den dominerande diskursens positiva del. Genom maten betonas det att amishfolket är annorlunda och därmed äter de

annorlunda också, vilket blir exotiskt i Kittys, Bess och Georges ögon och därför också i läsarens. Amishsamhällets särdrag utgörs av bannlysning och ladubyggandet. Bannlysningen är enbart negativt, medan ladubyggandet har både en positiv och en negativ del. Att inkludera bannlysning och ladubyggandet som är något unikt för amishfolket gör att amishfolket framträder som annorlunda, främmande, exotiska och fascinerande. Det här får ändå inte stå oemotsagt, utan händelsernas negativa sidor tas också fram.

Elementet som kallas för ett idylliskt och skyddat samhälle utgörs främst av att området där amishfolket bor beskrivs positivt och utförligt, något som förmedlar en idyll. Det negativa som ändå finns i samhället är sådant som går att avlägsna, vilket också förhöjer känslan av ett idylliskt och skyddat samhälle. Den enda negativa delen som inte går att avlägsna är naiviteten som tillskrivs Manda, där det kritiserats att ett skyddat samhälle lättare leder till godtrogenhet. Att amishfolket skulle vara godtrogna framhäver ändå att amishfolket skulle vara annorlunda och exotiska, eftersom av de andra karaktärerna i boken är det endast Bess i enstaka episoder som är godtrogen. Idyllen som amishsamhället beskrivs som ingår i den dominerande diskursen del, medan de negativa komponenter som finns infogas i båda delarna av diskursen. Det sista elementet är vidskepelse, där tron på powwowing, häxor och trolldom leder till att bilden av amishfolket som annorlunda, främmande, exotiska och fascinerande understryks. Tron på häxor och trolldom som förekommer hos amishfolket kan också tolkas som en kritik mot dem, vilket återigen ingår i den negativa delen hos diskursen.

Något som också är framträdande i boken, vilket gjorde att jag valde att inkludera en annan diskurs förutom den dominerande diskursen, är att det finns två amishgrupper. Diskursen om dem är att amishfolket är medvetna om att det existerar två separata grupper och de vet var gränsen mellan dem går. Det förekommer lite kritik mot grupperna, men oftast behandlas amishfolket som en enda grupp.

Det andra syftet var att undersöka i vilket förhållande diskurserna jag identifierat i Kitty-boken står till dåtidens samhälle och inställningen till amishfolket. Jag har alltså lagt in diskurserna i en större kontext, något jag upplever är viktigt för att inte diskurser ska flyta fritt, utan ha en koppling till något annat. Det här är också i enlighet med den variant av diskursanalys jag valt. Jag kunde konstatera att diskursen i Kitty-boken

stämmer överens med dåtidens inställning till amishfolket. Inställningen till amishfolket var på 1950-talet, då Kitty-boken publicerades, tudelad. Den började förändras till att bli mera positiv, men det negativa fanns kvar. Den här tudelade inställningen syns i Kitty-boken, där diskursen om amishfolket både är positiv och negativ. Vissa drag i amishfolkets religion upplevdes som upprörande, till exempel bannlysningen, och genom att skildra bannlysningen i populärkultur kunde oron luftas och diskuteras. Också kampen mellan det moderna samhället och det traditionella samhället som förekom under första delen av 1900-talet syns i boken. Amishfolket symboliserar det traditionella samhället, medan Kittys och hennes väninnors samhälle symboliserar det moderna samhället.

Det tredje syftet var att diskutera hur Keene använt sig av amishfolket för att skapa en spännande intrig. Kraybill, Johnson-Weiner och Nolt (2013, s. 383-384) har skrivit en översikt över på vilka sätt amishfolket skildras i populärlitteratur. I *The Witch Tree Symbol* skildras amishfolket på flera sätt av de som tas upp i översikten. Amishfolket framställs i boken som exotiska, som relikter från det förflutna och sektmedlemmar. Den indelning av amishfolket i två grupper som förekommer i boken konstaterades vara Keenes egen indelning. Indelningen hjälper till att skapa en kontrast och förenklar för läsaren. Indelningen återspeglar också det amerikanska samhället när det kommer till religion, eftersom det även där finns en indelning i liberala och konservativa. Keene utnyttjar amishfolket på många sätt, både för att skapa en deckare och en flickbok och en idyllisk miljö där brottslingen kan röra sig obemärkt.

Något jag vill lyfta fram som är mina egna reflektioner är hur mångsidigt amishfolket framställs och används i *The Witch Tree Symbol*. När jag inledde arbetet med avhandlingen var jag tveksam på huruvida boken skulle räcka till som material, men vartefter arbetet framskred upptäckte jag nya sätt amishfolket användes på i boken. Det jag kunde konstatera var att det som framkommer om amishfolket i boken är sådant som är lätt för omvärlden att upptäcka, till exempel kläderna, deras mål med livet och bannlysningen. Det som i början gjorde mig förvirrad var att det både förekom positiva och negativa saker om amishfolket i boken. Det här förklarades i och med att jag lade in boken i ett historiskt perspektiv och upptäckte att inställningen till amishfolket vid tiden boken kom till var tudelad. På det sättet kändes det naturligt att binda samman allt till en

diskurs som består av både en positiv och en negativ del, eftersom de båda delarna hängde samman.

Under arbetet framkom det att de 34 första Kitty-böckerna har getts ut i två upplagor. Den första blev omarbetad i och med att allt mera kritik riktades mot böckerna gällande rasistiska tendenser. *The Witch Tree Symbol* som är den 33:e Kitty-boken existerar således i två versioner. Det visade sig att vid utgivningen av den nya versionen hade man valt att behålla samma omslag, vilket har gjort att många inte vet om att det finns två versioner. I och med att det finns två versioner av *The Witch Tree Symbol* ser jag att det finns en möjlighet att fokuset i den här avhandlingen skulle ha kunnat vara ett annat, men det ger också en möjlighet till att kunna fortsätta och utveckla samma tematik i fortsatta studier. Man skulle exempelvis kunna jämföra de två versionerna och se vilka skillnader som förekommer och vad det har för betydelse för bilden av amishfolket som förmedlas. Det skulle också gå att gå vidare med den här tematiken genom att man skulle fokusera på olika barn- och ungdomsböcker där amishfolket finns inkluderat och på något sätt undersöka det här. Bland annat finns det en svensk barn- och ungdomsbok som handlar om amishfolket.

Avslutningsvis vill jag kort sammanfatta vad jag främst kommit fram till i avhandlingen. Den dominerande diskurs som finns om amishfolket i *The Witch Tree Symbol* utgörs av att amishfolket är annorlunda, främmande, exotiska och fascinerande men samtidigt är inte allt fördelaktigt i amishsamhället. Den här diskursen som finns i Kitty-boken är inte unik, utan den speglar dåtidens inställning till amishfolket och således är boken till en del en produkt av sin tid. Boken bidrog också till att skapa mera information och förståelse för amishfolket hos unga flickor. Boken och diskurserna som finns i boken blev ett bidrag till debatten om amishfolket.

Litteraturförteckning

- Andrä, Marika (2001). *Rött eller grönt? Flicka blir kvinna och pojke blir man i B. Wahlströms ungdomsböcker 1914-1944*. Stockholm: B. Wahlströms.
- Bergman, Kerstin & Kärrholm, Sara (2011). *Kriminallitteratur*. Lund: Studentlitteratur.
- Bibeln* (Svenska Folkbibeln 1998). Jakobs brev 4:4. Stockholm: Stiftelsen Svenska Folkbibeln.
- Burr, Vivien (1995). *An Introduction to Social Constructionism*. London & New York: Routledge.
- Fairclough, Norman (1992). *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity Press.
- Fairclough, Norman (1995). *Media Discourse*. London & New York: Edward Arnold.
- Fairclough, Norman (1999). Linguistic and Intertextual Analysis within Discourse Analysis. I *The Discourse Reader*, Adam Jaworski & Nikolas Coupland (red.), s. 183-211. London & New York: Routledge.
- Bolander, Eva & Fejes, Andreas (2009). Diskursanalys. I *Handbok i kvalitativ analys*, Andreas Fejes & Robert Thornberg (red.), s. 81-105. Stockholm: Liber.
- Dime. *Oxford English Dictionary*. [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://www.oed.com.ezproxy.vasa.abo.fi/view/Entry/52864?redirectedFrom=dime+novel> [Hämtad 25.2.2015].
- Fischer, Jennifer (2014). The Mysterious History of Nancy Drew. [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://www.nancydrewsleuth.com/history.html> [Hämtad 25.2.2015].
- Forbes, Bruce David (2000). Introduction. Finding Religion in Unexpected Places. I *Religion and Popular Culture in America*, Bruce David Forbes & Jeffrey H. Mahan (red.), s. 1-20. Berkeley, Los Angeles & London: University of California Press.

Granhölm, Kenneth (2004). Diskursanalys. I *Metodkompassen – kulturvetarens metodbok*, Lena Marander-Eklund, Blanka Henriksson & Ruth Illman (red.), s. 189-208. Åbo: Åbo Akademi.

Gravett, Sandra L. (2010). *From Twilight to Breaking Dawn. Religious Themes in the Twilight Saga*. Danvers: Chalice Press.

Hall, Stuart (2001). Foucault: Power, Knowledge and Discourse. I *Discourse Theory and Practice. A Reader*, Margaret Wetherell, Stephanie Taylor & Simeon J. Yates (red.), s. 72-81. London, Thousand Oaks & New Delhi: Sage.

Hjarvard, Stig (2012). Three Forms of Mediatized Religion: Changing the Public Face of Religion. I *Mediatization and Religion: Nordic Perspectives*, Stig Hjarvard & Mia Lövhelm (red.), s. 21-44. Göteborg: Nordicom.

Hjelm, Titus (2011). Discourse Analysis. I *The Routledge Handbook of Research Methods in the Study of Religion*, Michael Stausberg & Steven Engler (red.), s. 134-150. London & New York: Routledge.

Huntington, Gertrude Enders (2003). Health Care. I *The Amish and the State*, Donald B. Kraybill (red.), 2. uppl., s. 163-189. Baltimore & London: The Johns Hopkins University Press.

Johnstone, Barbara (2002). *Discourse Analysis*. Oxford: Blackwell Publishing.

Keene, Carolyn (1955). *The Witch Tree Symbol*. New York: Grosset & Dunlap.

Kraybill, Donald B. (1994a). Introduction: The Struggle to be Separate. I *The Amish Struggle with Modernity*, Donald B. Kraybill & Marc A. Olshan (red.), s. 1-17. Hanover & London: University Press of England.

Kraybill, Donald B. (1994b). Plotting Social Change Across Four Affiliations. I *The Amish Struggle with Modernity*, Donald B. Kraybill & Marc A. Olshan (red.), s. 53-74. Hanover & London: University Press of England.

Kraybill, Donald B. (2001). *The Riddle of Amish Culture*. Revised Edition. Baltimore & London: The John Hopkins University Press.

Kraybill, Donald B. (2003). Negotiating with Caesar. I *The Amish and the State*, Donald B. Kraybill (red.), 2. uppl., s. 3-20. Baltimore & London: The John Hopkins University Press.

Kraybill, Donald B, Johnson-Weiner, Karen M. & Nolt, Steven M. (2013). *The Amish*. Baltimore: The John Hopkins University.

Lehman, Daniel W. (2003). The Construction of Mennonite/Amish Character in Novels by John Updike and Denis Johnson. *Mennonite Quarterly Review* 82, s. 671-683

[Elektronisk]. Tillgänglig:

<http://web.ebscohost.com.ezproxy.vasa.abo.fi/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=6ed1dd1c-c458-4ce8-b7ed-74279daab22d%40sessionmgr4003&vid=3&hid=4106> [Hämtad 14.1.2014].

Luthy, David (1994). The Origin and Growth of Amish Tourism. I *The Amish Struggle with Modernity*, Donald B. Kraybill & Marc A. Olshan (red.), s. 113-129. Hanover & London: University Press of New England.

Lynch, Gordon (2005). *Understanding Theology and Popular Culture*. Oxford: Blackwell Publishing.

Lynch, Gordon (2010). Religion, Media and Cultures of Everyday Life. I *The Routledge Companion to the Study of Religion*, John R. Hinnells (red.), s. 543-557. Oxon & New York: Routledge.

Lynch, Gordon, Mitchell, Joylon & Strhan, Anna (2012). Introduction. I *Religion, Media and Culture: A Reader*, Gordon Lynch, Joylon Mitchell & Anna Strhan (red.), s. 1-6. Oxon, New York: Routledge.

Marklund, Liza (1999). Kitty är en stark och bra feministisk förebild. *Aftonbladet*. 24 september 1999. [Elektronisk]. Tillgänglig:

<http://www.aftonbladet.se/nyheter/9909/24/marklund.html> [Hämtad 25.2.2015].

von Martens, Markus (2001). *Amisch alli Daag – fromhet i funktion? Efterföljelsen gestaltad i amishfolkets kyrkoliv*. Lund: Arcus Förlag.

Meyers, Thomas J. (2003). Education and Schooling. I *The Amish and the State*, Donald B. Kraybill (red.), 2. uppl., s. 87-106. Baltimore & London: The Johns Hopkins University Press.

Mitchell, Jolyon (2007). Questioning Religion and Media. I *Between Sacred and Profane: Researching Religion and Popular Culture*, Lynch, Gordon (red.), s. 34-46.

London: Tauris. E-bok. Tillgänglig:

<http://site.ebrary.com.ezproxy.vasa.abo.fi/lib/abo/reader.action?docID=10254891>

[Hämtad 2.2.2015].

Moberg, Marcus (2009). *Faster for the Master. Exploring Issues of Religious Expression and Alternative Christian Identity within the Finnish Christian Metal Music Scene*. Åbo: Åbo Akademis Förlag. E-bok. Tillgänglig: [http://doria32-](http://doria32-kk.lib.helsinki.fi/bitstream/handle/10024/59443/MobergMarcus.pdf?sequence=2)

[kk.lib.helsinki.fi/bitstream/handle/10024/59443/MobergMarcus.pdf?sequence=2](http://doria32-kk.lib.helsinki.fi/bitstream/handle/10024/59443/MobergMarcus.pdf?sequence=2)

[Hämtad 22.1.2015].

Moberg, Marcus (2013). First-, Second-, and Third Level Discourse Analytic Approaches in the Study of Religion: Moving from Meta-Theoretical Reflection to Implementation in Practice. *Religion* 43:1, s. 4-25.

Muck, Terry C. (2000). From American Dream to American Horizon: The Religious Dimensions in Louis L'Amour och Cormac McCarthy. I *Religion and Popular Culture in America*, Bruce David Forbes & Jeffrey H. Mahan (red.), s. 56-76. Berkeley, Los Angeles & London: University of California Press.

Neumann, Iver B. (2003). *Mening Materialitet Makt: En introduktion till diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur.

Nolt, Steven M. & Meyers, Thomas J. (2007). *Plain Diversity: Amish Cultures and Identities*. Baltimore: The Johns Hopkins University Press.

Olaisen, Per (2003). *Tankar om kriminallitteratur*. Stockholm: Prisma.

Olshan, Marc A. (1994). Conclusion: What Good Are the Amish? I *The Amish Struggle with Modernity*, Donald B. Kraybill & Marc A. Olshan (red.), s. 231-242. Hanover & London: University Press of New England.

Plain, Gill (2001). *Twentieth-Century Crime Fiction. Gender, Sexuality and the Body*. Edinburgh: Edinburgh University Press.

Rehak, Melanie (2005). *Girl Sleuth. Nancy Drew and the Women who Created Her*. Orlando: Harcourt, Inc.

Schofield, Clark (2007). Why Study Popular Culture or How to Build a Case for Your Thesis in a Religious Studies or Theology Department. I *Between Sacred and Profane: Researching Religion and Popular Culture*, Lynch, Gordon (red.), s. 5-20. London: Tauris. E-bok. Tillgänglig:
<http://site.ebrary.com.ezproxy.vasa.abo.fi/lib/abo/reader.action?docID=10254891>
[Hämtad 2.2.2015].

Spine-off. *Oxford English Dictionary*. [Elektronisk]. Tillgänglig:
<http://www.oed.com.ezproxy.vasa.abo.fi/view/Entry/186754?rskey=ZxrRJc&result=2&isAdvanced=false#eid> [Hämtad 27.3.2015].

Theander, Birgitta (2006). *Älskad och förnekad: flickboken i Sverige 1945 – 1965*. Göteborg: Makadam.

The Young Center for Anabaptist and Pietist Studies, Elizabethtown College (2014). Amish Population by State. [Elektronisk]. Tillgänglig:
http://www2.etown.edu/amishstudies/Population_by_State_2014.asp [Hämtad 25.2.2015].

Wetherell, Margaret (2001). Themes in Discourse Research: The Case of Diana. I *Discourse Theory and Practice. A Reader*, Margaret Wetherell, Stephanie Taylor & Simeon J. Yates (red.), s. 14-28. London, Thousand Oaks & New Delhi: Sage.

Weaver-Zercher, David (2001). *The Amish in the American Imagination*. Baltimore: The John Hopkins University.

Westin, Boel (1994). Flickboken som genre. I *Om flickor för flickor. Den svenska flickboken*, Ying Toijer-Nilsson & Boel Westin (red.), s. 10-14. Stockholm: Rabén & Sjögren.

Williams, Peter W. (2013). Popular Religion and Pluralism, or Will Harry Potter Be Left Behind. I *Gods in America. Religious Pluralism in the United States*, Charles L. Cohen & Ronald L. Numbers (red.), s. 266-282. New York: Oxford.

Winther Jørgensen, Marianne & Phillips, Louise (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.

Yle Uutiset (2012). Neiti Etsivä seikkailee nyt valkokankaalla. [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://yle.fi/uutiset/viihde/article240557.ece> [Hämtad 25.2.2015].

Zimmerman Umble, Diane & Weaver-Zercher, David L. (2008a). The Amish and the Culture of Mediation. I *The Amish & The Media*, Diane Zimmerman Umble & David L. Weaver-Zercher (red.), s. 3-18). Baltimore: The John Hopkins University Press.

Zimmerman Umble, Diane & Weaver-Zercher, David L. (2008b). The Old Order Amish as Media Images. I *The Amish & The Media*, Diane Zimmerman Umble & David L. Weaver-Zercher (red.), s. 19-22. Baltimore: The John Hopkins University Press.

Öhman, Anders (2002). *Populärlitteratur. De populära genrernas estetik och historia*. Lund: Studentlitteratur.